

Tečaj XXXVI.

Prosinac 1912.

Broj 12.

Šumarski list

Organ

hrv.-slav. šumarskoga društva

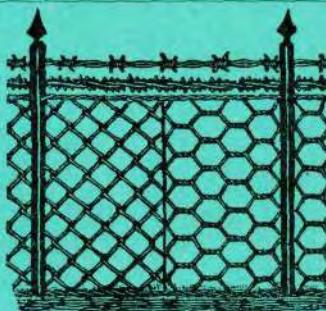
Izдаје
Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Издвајује
BOGOŠLAV KOSOVIĆ

Izlazi svakog mjeseca.

ZAGREB 1912.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Br. 12 - 11

Illustrovani cjenik
br. 225. badava i
franco!

Ograde iz žice

za vrtove, kuće, zvjerinjake, fasanerije itd.

Dvije tvornice, najizdašniji uspjeh.

Alpenländische Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch Söhne,

Klagenfurt (poštanski pretinac
286) i Graz Göstingermaut i
Wien IV./1. Pressgasse 29.

Honoriranje članaka.

Za članke (rasprave) i ine sastavke (vijesti i crtice) u Šumar. listu Lug. vjestniku, plaća se u ime honorara po jednoj stranici:

- a) za izvorne sastavke 5·0 K;
- b) za prevode 3·5 K; i
- c) za prepisane stvari 2·0 K.

Povrh toga će se za one članke, koji su od osobite vrijednosti, u koje je sastavljač morao uložiti puno truda, te koji su u strukovnom i jezičnom pogledu tako dotjerani, da ih ne treba ništa, ili veoma malo ispravljati, — na predlog urednika društvenog časopisa, po društvenom upravljujućem odboru dopitati još posebna nagrada.

Oglas.

U biljevištu kr. nadzorništva za pošumljenje primorskoga Krasa u Senju razpoloživo je:

- 585.000 komada 1—2. i 3. god biljaka crnoga bora;
- 1.139.000 komada 1., -2., -3. i 6. godina bijjaka omorike.
- 5.000 komada 1. god. ariza.

Ove će se biljke, loco biljevitine, (Sv. Mihovil kod Senja), dijeliti bezplatno upravnim, mjestnim i imovnim občinama te privatnim šumoposjednicima.

Kod podijeljivanja biljka uzeti će se u prvom redu obzir na molitelje s krajškog područja bivše vojne Krajine i Primorja.

Molbe, u kojima valja naznačiti broj, vrst i starost biljaka, te mjesto i površinu zemljišta, koje se kani zasaditi, imadu se neposredno ovamo predložiti najkasnije do 15. siječnja 1913.

U Zagrebu dne 9. prosinca 1912

Za kraljevskog povjerenika
kr. banski savjetnik:
Jakšić v. r

BROJ 12. U ZAGREBU, 1. PROSINCA 1912. GOD. XXXVI.

ŠUMARSKI LIST

Preplata za nečlanove K 12 na godinu — Članovi šumar društva dobivaju list bezplatno.
— Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite
članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za
»Šum. liste« K 4 u ime preplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari bašava. Pojedini
broj »Šum. liste« стоји 1 K. Članarina i preplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglase: za 1 stranicu 16 K; za pol stranice 9 K; za trećinu stranice 7 K;
četvrt stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust.

Šumske štete i šumsko-odštetni cjenici.

Piše B. Kosović, kr. zem. šum. nadzornik.

(Svršetak.)

II.

Spomenuli smo već u I. dijelu ove razpravice, da propisi šumskih zakona valjanih za područje bivšeg „Provincijala“ kraljevinah Hrv. i Slav., odnosno za područje bivše vojne Kranjine idu sa skroz izpravnoga pravnoga stanovišta, da se oštećeni imade po oštetitelju za nanešeni mu šumski kvar p o d-
p u n o odštetiti, bez da u toj odštetnoj svoti smije biti sadržana stanovita svota u ime kazne za počinjeni prekršaj. Kazna za potonji ima se, kako smo dokazali posebno težini prekršaja primjereno, odmjeriti.

Podpuna odšteta sastoji se prema općim pravnim principima usvojenima i u spomenutima šumskim zakonima iz naknade odšteta za neposredno i posredno počinjene štete na tujem šum. vlastničtvu Sastavljači šumsko-odštetnih cjenika i obračunavatelji šumsko-kvarnih prijavnica vrlo često grijše kod ustanovljivanja i odmjerivanja visine tih obiju vrstih odšteta, a tomu će biti razlog to, što njeki od njih nepoznavaju bitnost obiju vrsti šteta, a njeki što se u obče neobaziru na to, da li je po njima obračunata odšteta sa stručnog i pravnog gledišta izpravna ili nije.

Cjenici se često sastavljaju bez ikakvog predhodnog studija onako na brzu ruku, a prema tako sastavljenim cjenicima se

bez ikakovih skrupula i bez potanjug razsudjivanja kvara odmjeruje odšteta.

No tako nebi smjelo bivati, jer nam je poznato iz izkustva da šumsko kvarne odštete vrlo zadiru u gospodarstvenu i finansijsku snagu našega seljaka, te bi svakome šum. stručnjaku, koji se bavi sastavljanjem cjenika i obračunavanjem šum. kvarnih prijavnica, morala biti sveta dužnost, da si temeljitim studijem pribavi potpuno poznavanje toga predmeta — a to nije težko.

U prvom redu mora se znati da bitnost neposredno počinjene štete sastozi u tomu, da vlastnik štetuje kroz to, što mu je samo dotična stvar odsvojena, a bitnost posredno počinjene štete da sastozi u tome, da vlastnik stvari, osim toga što gubi vrijednost same stvari, trpi još i veću štetu uslijed toga, što dotična stvar nije na svom mjestu tako dugo i u onom obliku ostala, kako dugo ju je vlastnik na njezinom mjestu u stanovitu svrhu trebao.

Odnese li njetko npr. obrtniku za njegovu radnju neobhodno nuždno mu orudje, prouzročio mu je neposrednu štetu time, što gubi vrijednost orudja samoga, a posrednu time, što obrtnik nemože ništa zaslužiti, dok si nenabavi drugo orudje.

Vrijednost dakle odnešene stvari predstavlja nam u ovom slučaju odštetu za neposredno, a vrijednost zasluzbe ili kako se pravno veli »v r i j e d n o s t i z m a k l e d o b i t i« predstavlja nam odštetu za posredno počinjenu štetu.

Uz malo dobre volje i promišljavanja, moći će svaki šumar u većini slučajeva analogno ovomu primjeru i kod šumskih prekršaja lahko opredijeliti, koja je šteta posredna a koja neposredna, no ipak ima obzirom na zasebnost šumarstva i obzirom na posebne propise priloga D k š. z. o odšećivanju za šumske štete i takovih slučajeva koji iziskuju, da se šumar stručnjak i malo više u predmet zadubi, ako hoće savjestno odrediti bitnost štete i odmjeriti visinu odštete. Tako je npr. vrlo lahko odrediti bitnost neposredne štete kod odsvojenja cijelih mlađih ili srednjodobnih sastojina, ali nije tako jednostavna stvar shvatiti bitnost cijele posredne štete.

Uzmememo li, da jedno takovo 30 godišnje stablo vrijedi **20** kruna, to je time odšteta za neposredno počinjenu štetu podmirenja. No to nije podpuna vrijednost stabla, jer da je stablo doraslo do 80te godine, kao dobe svoje sjećivosti, ono bi dalo i **65** kruna utržka. Diskontiramo li ovu očekujuću (prihodnu) vrijednost sa običajnim šum. kamatnjakom od **2%** na $80 - 30 = 50$ godina, to će mo dobiti po formuli $V = \frac{N}{1 \cdot 0p^n}$ iznos od $V = \frac{65}{1 \cdot 02^{50}} = 24 \cdot 17$ K*. Razlika izmedju tako pronadjene vrijednosti i sadanje prodajne vrijednosti $24 \cdot 17 - 20 = 4 \cdot 17$ K. predstavlja nam štetu, koju je kvarovao vlastnik stabla uslijed toga, što je ono prije reda posjećeno, tj. ona nam predstavlja posredno prouzročenu štetu.

No u većini slučajeva nije time još visina odštete za posredno počinjenu štetu opredjeljena. Ako je to stablo bilo sjenjak, ako je bilo ostavljeno za zaštitu mladika ili tla, ili, ako je bud na čemu u šumi uslijed njegova odstranjenja nastala još kakova šteta, to sva ta posredno počinjena šteta mora se vlastniku stabla po štetočincu naknaditi.

Kao tipičan primjer obzirom na iznimne ustanove §. 11. pril D. k šum. zakonu navesti će mo slijedeći:

Srednjedobno, za dugačku skupu gradju sposobno stablo, koje nije još doraslo do svoje sjećivosti, bude po štetočincu oboren, od dugačkog za gradju sposobnog trupca jedan trupčić odrezan i odsvojen, a ostalo ostavljeno u šumi.

Neporedna šteta počinjena je u ovom slučaju time, što je vlastniku stabla odsvojen trupčić, kojega se vrijednost može lako po običajnoj cijeni gradje dotičnih dimenzija ustanoviti. Posredna šteta je ali ovdje vrlo komplikirana, jerbo je za skupu gradju sposobni trupac prerezan i time preostalom dijelu njegovu obzirom na kvalitetu i kvantitetu smanjena vrijednost. Komplikirana je i rad toga jer je taj dio ostao u šumi, dakle je vlastniku vraćen, te on po propisima § 11. pril. D. nebi

* Visina ove vrijednosti mogla bi se opredjeliti i po računu troškovne vrijednosti.

smio za njega iskati odštetu za neposredno, nego samo za posredno počinjenu štetu. Osim toga ima oštećeni pravo tražiti, da mu oštetitelj naknadi i još sve ine posredno mu nanešene štete analogno naknadi spomenutoj u prvomu primjeru.

Obračunavatelj odštete trebati će po tom obračunati visinu posredno i neposredno počinjene štete posjećenoga stabla prema dimenzijama i cijeni kao da bi bilo ono cijelo odsvojeno, trebati će obračunati posebno vrijednost odsvojenoga, a posebno u šumi ostavljenoga dijela prema dimenzijama, koje sada imadu i cijeni koja tim dimenzijama odgovara, te prema tomu upozoriti vlastnika stabla, da može tražiti u ime naknade neposredno počinjene štete vrijednost odsvojenoga trupčića, a u ime posredno mu nanešene štete razliku izmedju podpune odštete (koja odgovara neposredno i posredno počinjenoj šteti kad bi bilo cijelo stablo odsvojeno), i izmedju vrijednosti ostavljenog drva i odsvojenog trupčića.

Kao treći tipični primjer navesti ću slijedeći :

Na zemljištu, koje je izvrženo sunčanoj žegi i odplavljinju, bude odsvojen jedan sjemenjak.

Kad bi se po prvomu primjeru diskontirala buduća vrijednost sjemenjaka na sadanju, nebi dobili nikakove razlike izmedju te diskontirane i faktične vrijednosti drva. Stoga gledišta je počinjena dakle šumovlastniku samo neposredna šteta a nije mu počinjena nikakova posredna. Ali uslijed toga, što je to stablo štitilo tlo proti odplavljinju i žegi, te pod sobom imalo naploditi zemljiše, počinjena je šumovlastniku drugačija znatna posredna šteta.

Zadubimo li se malo dublje u ova tri primjera, to ćemo primjetiti, da se njekoji dijelovi odšteta dadu sasvim točno opredijeliti na temelju običajnih prodajnih ili proizvodnih cijena, ali primjetiti ćemo i to, da imade i takovih šteta, kojima se vrijednost inače opredijeliti neda, nego jedino onako po osjećaju na temelju dugotrajnog praktičnog izkustva. Vrijednost trupaca, troškove novosadnje i slično opredijeliti je lahko, ali za opredjeljenje vrijednosti stabla za odklon upliva suncožara, odplavljinjanja i dr. treba praktičnog izkustva.

Da se kod obračunavanja šumske kvarne odšteta ipak zavede neki izvjestni, svakomu stručnjaku razumljivi postupak, skupljena su ta praktična izkustva u propise, kojih se obračunatelji šumskih odšteta moraju držati, u koliko nebi mogli skroz pouzdano i stručno ini način obračunavanja izpravnim dokazati. Ti propisi sadržani su u spomenutom pril. D k šum. zakonu.

III.

§ 76. š. z. jasno određuje:

Za svaki kotar političke koje vlasti, a a k o j e p o t r e b n o i za **pojedine** dijelove takova kotara, imadu polit. vlasti u sporazumljenju sa vještaci, odmah po proglašenju ovoga zakona, izdat polag načela navedenih u prilogu D tarifu o naknadi šteta šumskih, na kojoj se ima osnivat izmjerivanje naknada; ova se tarifa ima opet obnoviti, kada se vremenom cijena drva znamenito promjeni; nego oštećeniku, koji u pojedinih slučajevih scijeni, da može tražiti i dokazat veću naknadu, nego je u tarifi ustanovljeno, prosto je poprimiti redoviti put pravde.

§ 1. i § 2. pako priloga D k § 76. š. z. određuje, da se za šumske neizradjene proizvode imadu u cijenik uvrstiti »šumske prijekе cijene« ili kako se stručnjački kaže cijene »na panju« ili cijene »na mestu«, dočim se za izdjelane ili skupljene proizvode imadu uvrstiti takodjer druge cijene, koje odgovaraju poprečnoj vrijednosti jedinice mjere izradjenih, odnosno skupljenih proizvoda.

Ovi propisi su tako jasni, i sa pravnoga gledišta tako opravdani, da im netreba potanjega komentara, a ipak se redovno dogadja, bog si ga znao uslijed čije davno počinjene, a kasnije po stručnjacima naslijedjene pogreške, da cijenici tima propisima neodgovaraju, ma da bi odgovarati morali, nego da sadržaju kojekakve izhitrene vrijednostne pojase, pojase udaljenosti, pojase visine, pravilno padanje i dizanje cijena obzirom na kvalitetu itd., što sve ne može izdržati u onom obliku, u kojem je u cijenik uvršteno, ni pravne ni stručne kritike.

Poznato je svakome, da cijena drva neovisi samo o blizini ili daljini prometila — željezničica, plovnih voda, cesta itd., niti da ovisi samo o nadmorskoj visini šume, nego da ovisi i o drugima mjestnim faktorima, kao što su gustoća žiteljstva, navadnoj uporabi drva potonjega za stanja, obrt, ogrjev itd., zatim o množini drvo preradjujućih tvornica, o množini šuma u dotičnoj okolici u opće, o nahadjanju stanovite vrsti drveća u dotičnoj okolici odnosno o njezinom pomanjkanju itd. itd.

Toga radi može drvo stanovite vrsti drveća, makar bilo i lošije kvalitete, imati sasvim drugu često daleko veću cijenu u šumi, koja se nalazi nad 400 met. nadmorske visine ili 20 klm. udaljena od željezničke stanice, nego li drvo iste vrsti drveća izpod te visine ili daljine, makar bilo i bolje kvalitete.

Kao svagdje u trgovini, tako i kod šumskih proizvoda upliva na cijenu u prvom redu ponuda i prodja. Zato se ne može ni udariti stalno pravilo glede odmjeranja cijena po pojasmima, jer bi onda za svaki šumski proizvod morali imati posebne pojase: hrastovina bi u jednom predjelu spadala np. u I., bukovina u istom predjelu u IV, žir u VII, bukvica u III. itd. pojas tako, da se iz samih pojasa nebi mogao izvući ni najvjesteji poznavac cjenika.

Ovako sastavljeni cijenici imadu redovno na zadnjoj strani skrižaljku o svrstanju šume po vrstima drveća i inim proizvodima u vrijednostne ili ine pojase, pa ako se ima obračunati prijavnica, koja sadržava više vrsti proizvoda iz raznih pojasa, onda prevrtanju cjenika neima ni kraja ni konca.

Tih pojasa i toga prevrtanja ima tim više, čim je veće područje za koje je cjenik sastavljen, jer u velikom području ima i više raznolikosti u pogledu cijena, vrstih drva, ponude i prodje, koji se faktori svi u obzir uzeti moraju, ako se hoće valjan cjenik sastaviti.

Ovakav cjenik, makar bio i najsavjestnije sastavljen nije i nemože biti priručan, jer čim je savjestnije sastavljen tim je i voluminozniji, a tim i za praktičnu porabu neprikladniji. Udo-

volji li sastavljač cjenika napred spomenutim ustanovama šum zakona o sastavljanju cjenika imati će bez velike muke i slaganja pojasa sasvim priručan i valjan cjenik.

Područja kr. kot. oblasti su redovno naravnima medjama ili komunikacijama tako razdijeljena, da će za većinu kotara trebati sastaviti 1—2, a u najgorem slučaju 3—4 cjenika. Područja jednakih prijekih cijena biti će redovno »područje nizinske« i »područje brdsko«, a u koliko u tima područjima ima krajeva sa gustim pučanstvom a malo šume, ili inog kakvog uzroka, radi kojega je u pojedinom dijelu kojega područja drvo skuplje nego u drugom dijelu, tamo će trebati nizinsko, odnosno po potrebi i brdsko područje, razdijeliti svako na dva područja jednakih prijekih cijena, tj. za cijeli kotar sastaviti 3—4 cjenika.

Često puta će dvije kotline u kotaru zahtijevati, da se za svaku za sebe sastavi poseban cjenik, a isto tako trebati će gdje gdje za brdo ili za predjel u blizini kakove drvo preradjujuće tvornice ustanoviti drugi cjenik, nego za brdo od iste odaštenije ležeće.

Razumije se samo po sebi, da se te cijene neimaju i nesmiju uzeti onako od prilike ili po volji, nego se imaju izvesti iz običajnih prodajnih cijena, valjanih za običajne prodajne dimenzije.

Te cijene treba razvrstati ne samo po običajnim prodajnim dimenzijama, nego i po kvalitetama, te uzeti faktične prijeke cijene za svaku vrst i kvalitetu sortimenata napose, ili, ako cijene jako nediteriraju, za svaku skupinu sortimenata napose.

Na taj način izbjegći će se u cjenicima uobičajenom pravilnom padanju ili rastenu cijena pojedinih sortimenata, koje često puta nije u skladu sa istinom. Tada se neće dogoditi da npr. prva kvaliteta stoji 40, druga 30, treća 20 K, već kako je može biti faktično istina prva 40, druga 36, a treća 22 krune ili slično.

Vješt šumarski stručnjak će si sam znati bez posebne upute sortimente i cijene u cjeniku pregledno tako složiti, da mu bude cjenik što priručniji.

Redovno će biti najpraktičnije, da se u cjeniku načine glavne skupine po uporabivosti kao: **A** Gradja, **B** Podvlake, **C** Cjepka, **D** Ogrjev, **F** sitna drvarija, **G** nuzužitci, a u tima, da se opet načine u koliko je nužno pododjeli: listače, četinjače itd.

Proizvode, koji su predmet velike trgovine treba razvrstati po usancima, koje su u dotičnom predjelu običajne*, a proizvode, koji su predmet mjestne trgovine ili kućne porabe, treba razvrstati po lokalnim mjerama** i načinu prodaje.

U svakom, cjeniku moraju biti razne mjere preračunate i naznačeni faktori, kojima se mogu praktičnim načinom brzo jedna mjera u drugu preračunati.***

Isto treba na shodnom mjestu naznačiti postotke odpada kod izradbe raznih vrstih šum. proizvoda, proizvodne troškove, dnevni potrošak hrane za blago i obratno produktivnost i vrijednost pašnjačke produkcije, potreba količine drva za izpaljivanje vapna po mjestnom običaju palenja vapnenica, potrebu količine materijala i radnje za zidanje, kopanje graba, ogradijanje itd.

Sve te podatke treba po mogućnosti skupiti u dotičnom kraju, a gdje to učinjeno nije uzeti ih iz običih skrižaljka (vidi opazku pod *** dolje).

Imadu li u kojem kotaru dva ili više cjenovnih područja tako, da se je za svako to područje morao sastaviti posebni cjenik, to će trebati u svakom tom cjeniku razvrstati šume po kategorijama vlastništva i unjeti ih pregledno u cjenik.

No uza sve to mogu se oba a i više cjenika u jednom te istom primjerku spojiti i složiti tako, da jedan slijedi izpod, odnosno iza drugoga.

* Kod nas su običajne usance bečke burze valjane od 1. IV. 1911. što su otisnute u „S. L.“ ove godine i usance za trgovinu sa Italijom i dr. valjane za područje senjske trgov. obrt. komore.

** Vidi propise gradjevnog reda.

*** Ti podatci nalaze se obično u „Šumarskim koledarima“, vidi i Dombrowsky: Encyklopädie der Forst und Jagdwissenschaften, Schindler: Portefenille für den Forstwirthe, Püschel: Forst-Encyklopädie etc.

Naročito se mora paziti, da se nebi — kako to vrlo često biva — šume, koje leže u jednoj te istoj rudini, ali pripadaju raznim vlastnicima, bez opravdana razloga stavljale jedne u jedan, a druge u drugi cjenik i time umjetnim načinom stvarala razlike u cijenama. To bi značilo pogodovati jednom šumovlastniku na štetu drugoga, jer bi se štetočinac iz bojazni pred većom odštetom odbijao od one šume, u kojoj je drvo po cjeniku skuplje, a silio na pravljenje kvara u onim susjednim šumama, u kojima je isto jeftinije.

Jedini opravdani razlog za takovo razlučivanje šuma može biti samo: faktična veća cijena jedne te iste vrsti drveća i sortimenata, koja se u jednoj šumi polučuje naprava drugoj. No kako su redovno za sve šume, koje u jednoj te istoj rudini leže, troškovi izradnje, izvozne prilike i kvaliteta drva najednake, neće biti u takvim susjednim šumama tolike razlike u cijenama, a da bi se one trebale u razne cjenike razvrstavati.

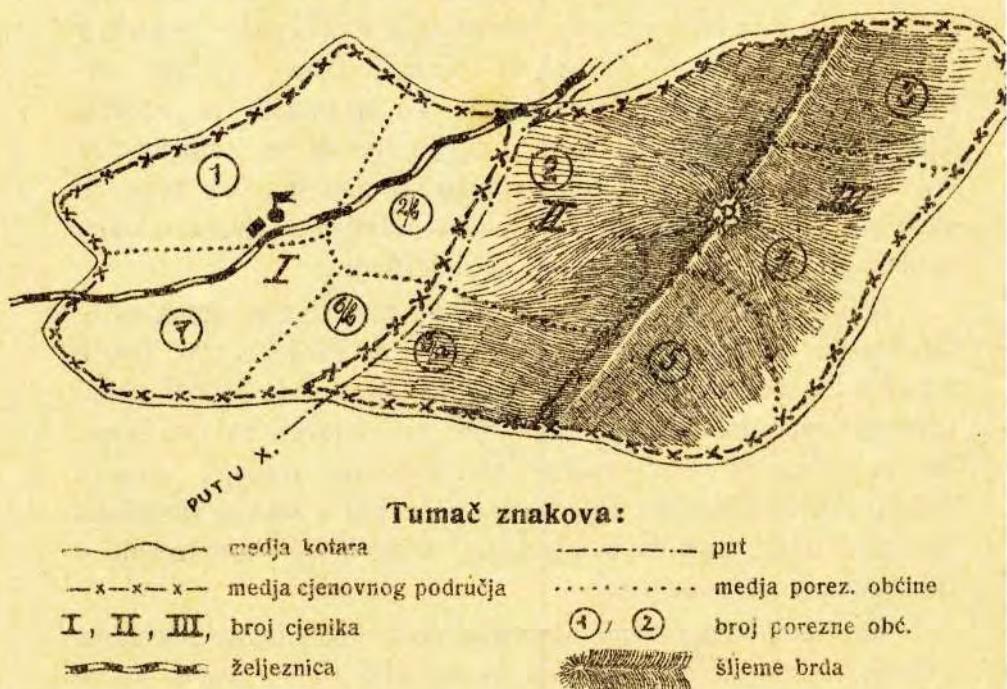
Kr. zem. vlada, kao nadzorna oblast nad imov. občinama u bivšoj vojnoj Krajini, morala bi naročito na to paziti, da se cijene šum. proizvoda za šume imovnih občina slažu sa cijenama šumskih proizvoda ostalih posjedovnih kategorija istoga područja.

Gdje imade više cijenovnih područja i više kategorija šumovlastnika, tamo bi traženje šume u rubrici »Naziv šume« (vidi rubriku drugu u skrižaljki na str. 464 II/1.) bilo otežčano, čega radi se ta rubrika o takovim cjenicima može izostaviti, te mjesto iste na početnom listu cjenika sastaviti pregledni nacrt cijenovnih područja i pregledni izkaz šuma po kategorijama vlastništva sa naznakom u koji cjenik koja šuma spada (vidi str. 462.)

Uvaživ sve naprvo iztaknuto, bio bi oblik cjenika za područje u kome imade listača i četinjača, gdje su dva cijenovna područja, te gdje se roba izrađuje prema **usancama bečke burze** (vidi broj 3—6 Š. l. g. 1912.) slijedeći:

(Naslovni list.)

Nacrt cjenovnih područja kotara N.

Svrstanje vlastnika šuma u cjenike.

Vlastnik:	Naziv šume:	leži u por. obć	Spada u cjenik:	Opozka
Kr. drž. šum. erar:	Branjenica, . . . Čadjavica . . . Turnašica . . . i t. d.	3 4 7 III. III. I.	
Im. obćina:	Dragotina . . . Žorovica . . . i t. d.	2/a 6/b II. I.	
Vlastelinstvo:	Bukovača . . . Pištalina . . . i t. d.	5 5 III. III.	
Privatnici: por. obć. Brezik 1		 I.	
Privatnici: , , Gora 2 { izpod puta u X i t. d. , , X		 I. II.	

A. Gradjevno drvo.

I. Dugačka gradja (cijela debla od preko 8 m, duljine i najmanje 14 cm. gornjeg promjera).
1. Četinjače.

Cjenik*	Razredideljine' i duljine. ^a															Opazbe														
	I. raz. do 20 cm s.p. ^b					II. r. od 20-26 cm					III. r. od 27-33 cm					IV. r. od 34-43 cm					V. r. od preko 44 cm									
	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-	8-12	12-18	18-			
metara																														
Vrsti dr. reča	Cijena pom' na panju																													
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	
I. z. z. Andrijević * Brusane * Gračac * Zemunik etc.	jela bor																													
II. z. z. Petrovac * Rakovica * Rovine etc.	jela bor																													

* U kotarima gdje ima više cjenika i više kategorija šumovlastnika, boje je umjesto ove rubrike sačiniti izkaz šumovlastnika kao na str. 462.

a

b

c

II. Dugački trupci
1. Četinjače

Cjenik	Naziv šume odnosno vlastnika*	Vrst drveća	I. r. 20--30 ms. p.		II. r. 31--40 m		III. r. 40--		Opaska					
			dužina 6--8 met. ²											
			cijena po 1 m ³											
			K	f	K	f	K	f						
I.		jela							¹ Promjeri se razumjevaju bez kore. ² Duljine se mjeru na 0,5 m točno, a što je izpod toga, to se zaokružuje prema dolje					
		smreka												
II.		jela												
		smreka												

* Vidi opazku glede ove rubrike kod skrižaljke I. Dugačka gradja na str. 463.

III. Obični trupci.
Četinjače i listače.

Skrižaljka za ove može se načiniti isto onako kao »skrižaljka II. Dugački trupci ili pako ovako :

Cjenik I.	Vlastnici N. N.	jelovina						Ove se rubrike imadu izpuniti prema dimenzijsama u usancama navedenima.	
		sred. prom.		20--25 cm*	26--31 cm	32 --			
		na tanjem kraju najmanje debele		18 cm	23 cm	29 cm			
		duljina		3--6 met.					
		cijena po 1 m ³		K	f	K	f		
II.	etc.								

* Opazka: Ovo su promjeri trupaca bez kore.

IV Seoska gradja.

Četinjače listače.

Ovomu izkazu treba pridodati izkaz običajnih dimenzija raznih vrsti seoske gradje i k tomu odgovarajuće debljine drva u okruglom, koje su najmanje potrebne, da se iz njih dotična vrst gradje izteše, odnosno izradi.

K tomu treba pridodati izkaz postotaka odpada te troškove izradbe i dovoza.

V. Drvo za fournire

Listače.

U izkazu treba razlikovati one vrsti drveća kod kojih je prema usancama nuždna najmanja debljina furaka od 40 i one kod kojih je nuždna debljina od najmanje 50 cm.

B) Drvo za celulozu idrvno brašno.

Izkaz se ima sastaviti prema usancama.

C) Drvo za željez. podvlake.

Podvlake se imadu prema usancama razlikovati u golijat, normal i vicinal podvlake, te ekstra drva. Naročito se upozoruje, da na podvlakama nesmije biti bjelike, da se stoga promjeri, koji su najmanje nužni, da se iz dotičnog furka izradi dotična vrst podvlake imadu izračunati tako, da se diagonali pribroji debljina bjelikovine i debljina kore, te pomoću pada promjera izračuna koliko se još ima pribrojiti k tako izačunatom gornjem promjeru, da se dobije srednji promjer trupca.

D) Cjepka.

E) Izradjena roba

daske, letve, grede, klate etc. Tomu izkazu mora se dodati skrižaljka o odpadu drva prigodom izradbe.

F) Ogrjev.

U ovom izkazu treba navesti dimenzije cjepanica i oblica prema usancama, a u njega se može uvrstiti još i trešće, leževina, suharci etc. te ugljen. U opazci treba naznačiti faktore za preračunavanje metričke mjere u bečku i obratno, a naročito se upozoruje, da se sve cijene imadu izpravno preračunati.

G. Sitna drvarija.

1. Brzjavni stupovi,
2. Stožine, pauzine, rude, družice, ljestve, brklje, svibanjsko drvo.
3. Letve i motke za hmelj,
4. Kolci tanki i debeli, kolci cijepani i tarabe za plot,
5. Pruće za plot, za obruče, trklje, fašine,
6. Štapovi i šibe za košaračku robu.
7. Trnje za ograde, granje za grašak,
8. Vile i drva posebnog oblika za gospodarsko orudje.
9. Božićnodrvce, gostioničarski znak.

H. Nuzužitci

1. Pčelac.
2. Pavetina ili divlja loza za uža, košnice, te za pokrivanje kuća.
3. Divlje voćke (navrtci), šipci, ljekovito bilje.
4. Sjemenje, voće, jagode, gljive, smola, sokovi, trud.
5. Kora.
6. Kreševina (lišnjak), ošmrkano lišće, listinac (nastor), mahovina.,
7. Trava, bujad vriština, rogoz, sita, trska.
8. Kamen za zidanje, vapnenac, pješčenjak, cementni, lomljeni,
9. Tučenac, šljunak, sitni pijesak.
10. Zemlja (ilovača, crnica itd.)
11. Ledina za pobusivanje.

I. Razno

1. Cijena 1 tek metra grabe, jedne humke, jednog zagajnog znaka, jednog tekućeg ili četvornog metra puta itd.
2. Pašarija po vrsti blaga za cijelu paševnu sezonu i za jednokratni ugon po §. 9 pril. D.
3. Količina i vrijednost priroda jednog jutra pašnjaka raznih kvaliteta;
4. Sadržaj kola, naramka, tovara, svežnja itd. za proizvode pod H : 2—11 nabrojene, te faktori za preračunavanja jedne mjere u drugu.

5. Troškovi sadnje i prema tomu uz običajni kamatnjak vrijednost 1, 2 itd. do 6 god. biljka.

U području **senjske t.g. obrt. komore** prodavaju se šumski proizvodi po bečkim, mletačkim i parižkim stopama, čega radi treba u cjeniku naznačiti da

1 m³ odgovara 31·66 beč. kub. stopa

» » 23·75 mletačkih kub. stopa

» » 29·17 pariških kub. stopa.

Te uzance razlikuju

Hrastovinu: I. Hrastov lijes u obliku to

1. trupce od 3—6 m. duljine i najmanje 50 sr. prom.

2. stupove ili pilote od 5—20 mt. duljive i 20—40, cm. sr. promjera.

II. Hrastov uglasti lijes i to za a) brodogradnje:

1. obični komadi ravni i grbavi od $\frac{22}{22}$ cm. sve do $\frac{40}{40}$

cm. u kvadrat i 6—10 met. dužine, zatim

2. rebra (corbame) $\frac{14}{14}$ cm. u kvadrat i 1·5 m. duljine te,

3. likoviti komadi (pezzi figurati),

zatim b) hrastov lijes za gradnju

1. otesan na živi rub preko 3 m. dugačak i $\frac{20}{20}$ cm. u kvadrat.

2. prečnice ili podkladci

3. daske i brvna, dužina im je 3 m. i više a debljina 4 cm. i više, širina 20 cm. i više

III Hrastove duge i to

1. obične od 0·49, 0·60, 0·76, 0·92, 1·08, 1·25, 1·41 te 1·62 duljine, te odgovarajuće širine i debljine, koje se pri obračunu preračunavaju na temeljnu dugu (monte) $\frac{36}{4}$ i $\frac{4}{6}$ tj: od 0·92 (34") — 1·08 m. (= 40") duljine, 0·108 m. (= 4") do 0·162 m. (= 6") širine i 0·025 m. (= 11") do 0·032 m. (= 14") debljine

2. velike duge (dogoni) koje imaju 164 cm. (5 stopa) dužine

IV. H r a s t o v o g r j e v prodaje se kao oblići od 40 cm duljine, a komadi moraju biti barem 5 cm. debeli:

Jelovina: I. Jelovi stupovi

II. Brzozavni stupovi (7—8 m. duljine i 10—14 cm. na vrhu)

III Jarboli, jesu naravni komadi na donjem kraju otesani osmerokutno na duljinu od 2·25—2·55 m.

IV. Križice (antenne)

V. Jelove klade su četvero-uglasto otesani komadi od 8 m. i više duljine i od 26/26 cm. u kvadrat. Klade izpod te mjere zovu se kladice.

G red e imadu razna pučka imena (trečaci, mernice, gredice, petakinje, šestakinje i dupljaci), te imade svaka vrst stalne mjere (trečaci 4·2 m dužine, 9/12 cm. debljine, dupljaci 12·5 m. duljine 17/23 cm. debljine), Cijena se odreduje po rletačkoj stopi = 0·042 m³.

P rečnice.

VI. Smrekove i jelove piljenice, i to; 1. Brvna (4 m. dužine, 24—35 širine, te 36, 43, 58 i 86 mm. debljine. Dolaze i u duljini 3·75—3·88 m).

2. Daske i to obične 4 m. duž., 23—35 m. šir., 27—30 mm. deb.; široke 4 m. dulj., 36—60 cm. šir. 27—30 mm. deb.; 3/4 palca 4 m. dulj., 20—35 cm. šir., 20—22 mm. deb.; poludaske (scuretti), 4 m. dulj., 20—35 cm. šir., 13—15 mm. deb., p a j o l i (4·1—4·2 m. dugačke daske; latižani iste širine kao druge daske ali su samo 3·75—3·85 m. dugačke, 24—25 mm., 20—22 ili 13—15 mm. debele.

VII. Letve jelove i smrekove (moralame) 4 m. dulj. $\frac{110}{110} - \frac{115}{115}$ mm. u kvadrati 4 m. dulj. $\frac{80}{80} - \frac{85}{85}$ mm. u kvadrat.

L et v i c e (mezzi morali) jesu iste dužine ali samo pola tako debele.

VIII. Jelove dugе (stukanice 0·60—0·65 m. duljine 20—25 mm. deb. i rebice 0·85 m dulj. 15—20 mm. deb.). U 1 je njaci 0·65 · 0·68 m. dlj. 15—20 mm. deb.; pintarice 0·55 m.

dulj. 15 mm. deb., s t o t i n j a c i 1·10—1·15 m. duljine, 15—20 mm. deb.; šimle (dašcice) 1·20 m. duljine 15—20 mm. deb; t r e č a c i 0·73 m. dlj. 25 mm. deb.; v e l i k e d u g e i t o o d

4 pednja 1—1·15 metara 25 milimetara

5 » 1·28 » 25 »

6 » 1·40 » 30 »

7 » 1·50 » 30 »

Borovina: k l a d e dugačke 5 m. i više, a debele 20 cm. i više, te p r e č n i c e .

Bukovina: k l a d e od 25 cm. i deblje, 6 m. dugačke i dulje. II. Piljenice i to brvna od mjera kao i jelove, zatim t e s t o n i ili z a g l a v c i (2·23—2·28 m. dugački, 21—24 mm. debeli i 228—230 mm široki); te d a š c i c e (2·23—2·28 m. dugačke, a široke 170—246 mm. ili 248—300 mm. genovežke su debele 7—8 cm., a mesinske 4·5—5 mm.

III. V r a t i l a su cijepani komadi stalnih omjera počam od 2·05 m. do 5·25 m. duljine $\frac{75}{75}$ do $\frac{115}{115}$ mm. u kvadrat.

IV. V e s l a, cijepani komadi stalnih omjera počam od 2·75 m.—7·20 cm. duljine, koji obzirom na pero moraju biti široki 13—24 cm.

V. D u g e prave se od 78, 104, 119 i 135 cm. dugačke, te 10—15 cm. široke, debljina pakol im je po francuskim usanacama 12—15, a po grčkim 9—12 mm. Osim toga prave se duge u l j e n i c e od 0·80, 1·0, 1·3 i 1·6 m. duljine, 10 cm. i više ši-rine te 16—20 ili 18—24 mm. debljine.

VI. O g r j e v. C j e p a n i c e od 1 m. duljine, a o b l i Ć i ne ispod 5 cm. debljine.

Obruči prave se od ljeskovine i grabovine, te imaju svoje nazive i to: l j e s k o v i, b i ž i c e (1—1·5 m. dugi), s t o t i n j a c i (1·5—2 m.), b a t i š n j a c i (2·5—3 m.), š e s t a c i (3·5—4 m.),

g r a b o v i: b a d e n j a c i (5—7 m.), m a ţ e i t o š e s t a c i (4·5—5 m.) i b a t i š n j a c i (4—4·5 m.).

Za područje senjske trg. obrt. komoće skupio je podatke o otpadu prigodom izrade robe po senjskim usancama taxator otočke im. općine pokojni Ilić, koji podaci su sadržani u hrv. šum- kalendaru, te se odanle mogu po potrebi izvaditi.

IV.

Cijene šumskih proizvoda imaju se kako već rekosmo izvesti iz občih poprečnih prodajnih cijena kao i iz mjestnih prodajnih cijena.

Obće prodajne cijene moći će se uzeti za podlogu ustanovljenja vrijednosti trgovачke robe na panju, doćim će mjestne cijene služiti podlogom za izvedenje cijena selske gradje, sitne drvarije, nuzužitaka, jedinice radnje, i drugih šum. proizvoda i radnja, koje su više predmetom mjestnoga prometa.

To izvadjanje cijena nesmije se ostaviti za onaj zadnji čas, kada se cijenik sastavlja, nego je dužnost svakoga stručnjaka da cijene drva i tečaj prodaja inih proizvoda budno prati i iz istih cijene proizvoda ustanavljuje za svoje područje.

Najbudnije pako moraju se pratiti prodaje šum. proizvoda iz najbliže okolice, te nastojati dobiti točne podatke o procjenjanim prodanim objektima. Ovo se mora naročito za to činiti, da se za ustanovljenje cijena izaberu karakteristični objekti. Tako će se npr. prave cijene kusova najlakše izvesti iz utržka takovih objekata, koji su najviše za kusove (trupce) sposobni bili, cijena ogrjeva će se najlakše dobiti iz utržka stabala, koja su sva za ogrjev prodana i po kupcu za ogrjev izradjena bila itd.

Svaki šumar trebao bi bezuvjetno voditi posebnu zabilježnicu o svima procjenama i prodajama šum. proizvoda svojega područja.

O svakom procjenjenom i prodanom objektu trebalo bi da se sastavi pregledan iskaz o debljinama i dužinama te uporabivosti pojedinih stabala i njihovih dijelova, a kad ista budu izradjena, trebalo bi, da se točno pobilježi što je iz kojega stabla i kako izradjeno.

Točnim sravnjivanjem izradjene robe i polučenoga utržka dati će se vrlo lahko ustanoviti vrijednost pojedinih sortimenata na panju.

Isto tako treba pratiti i cijene ostalih šum. proizvoda mакар ovi bili i neznatne vrijednosti.

Time će se izbjegći ne samo nepravednosti, nego često puta upravo i bezdušnosti, kojom se više puta puki siromaci globe. Nemožemo naime nikako blažije okrstiti činjenicu, da ima cjenika, kojima se za 1 litru u šumi nabranih jagoda propisuje odšteta od 1 krune, dočim se 1 litra već skupljenih i na tržište donešenih neplaća više od 30—60 filira. Isto tako nemožemo okrstiti drugačije ni postupak onih, koji od kakvoga starkelje, koji po selu pravi obruče za škafove i bačve, jer neće da prosi, zahtijevaju odštetu od 40—50 fil. za jedan neizradjeni obruč, dočim on sam za izradjeni obruč nedobije više od 10—12 filira.

Redovno šumovlastnici još plaćaju radnike, da im šumu očiste od ljeske i inog nepoželenog drveća, pa nije u redu, da se tako osjetljivo globi onaj, koji taj posao dobrovoljno i besplatno obavi.

Svako gospodarstvo ima svojih parazita, koji mu više puta i dobro dodju, pa i kod šumskog gospodarstva više puta dobro dodju djeca, što su u šumi brala jagode, obručari, koji su u znoju lica svoga obišli cijelu šumu, dok su našli potrebna im 2—3 obruča kao i siromasi, koji neimajuć novca da si kupe vile, obadju šumu uzduž i poprijeko dok nadju prikladan, trovrhi izbojak. Oni će dojaviti srezkom lugaru kakovu po šumu štetnu ili koristnu stvar, a takova pravodobna prijava vrijedi često na stotinu puta više nego ono par jagoda ili njekoliko obruča.

Niti gore opisanim načinom dobivene cijene nesmiju se bez ikakva dalnjeg razmatranja uzeti kao valjane, niti se smiju manjkajuće cijene interpolacijom samo onako od prilike popuniti. Pojedine mjere i omjeri moraju se takodjer stručnjački srasvnti, ter ustanoviti, da li nije koja cijena tek slučajno prevelika ili premalena ispala. Često puta se na to nepazi, čega radi se dogadja da je npr. ogrjev III. vrsti skuplji od ogrjeva I. vrsti. To se naročito dogadja kod onih cijenika, u kojima su za ogrjev uvrštene cijene samo za prostorne, a ne i za kubične metre, na

pr. I. raz. cjepanice 2 K 40 fil., II. raz. debeli oblići i izmetak 2 K 10 fil. III. raz. tanki oblići i grane 1 K 80 fil. Cijene te na prvi pogled odgovaraju, jer padaju pravilno i za dosta znatnu razliku. No uzmemo li u obzir da 1 pr. m. ogrjeva I. razreda odgovara $0\cdot74$ m³, 1 pr. m. II. raz. $0\cdot65$, a III. raz. $0\cdot55$ m³, to dobijemo, da 1 m³ cjepanica I. raz. stoji 3·24 K, II. razreda 3·28 K, a III. raz. 3·27 K.

Da pako neće nitko u šumi na panju radje dati za 1 m³, drva III. raz. 3 K 27 f. nego za 1 m³ drva I. raz. 3 K 24 f. stoji na dlanu, a čini se, da su tako ustanovljene cijene često puta i uzrokom, da si seljak radje prisvoji bolja drva nego gora, jer i on znade dobro prosuditi, da na taj način više dobije, a manje plati. No ne samo kubičnu sadržinu, nego treba sravniti i gorivnu snagu jedne vrsti drveća s drugom, zatim troškove izrađivanja obzirom na težu ili lakšu izradbu, cijene izvoza i sve ine faktore, koji uplivaju na visinu cijene na panju.

Nemožemo dovoljno naglasiti, da sastavljaći cijenika moraju cijene raznih mjera stručno sravniti.

Ima mnogo cijenika, u kojima je propisana odšteta npr. za 1 trklju 4 filira, za svežanj trkalja 60 f., a za voz trkalja 2 K 40 f. Pošto u jedan svežanj ili snop ide 30 trkalja, a u 1 voz 150 i više trkalja to mora da su jedne ili druge cijene krive. Izračuna li se naime odšteta za trklje u svežnju i vozu po cijeni jednoga komada sa 4 fil. to se dobije kao odšteta za 1 svežanj iznos od 1 K 20 fil. a za voz 6 K., što čini za oba načina računanja upravo ogromnu razliku i to po jednom snopu 60 fil. a po jednom vozu 3 K 60 fil.

Takovih nesgrapnosti ima u njekima cjenicima dosta, koje treba stručnim razmatranjem i sravnjivanjem odstraniti. To sravnjivanje učini od šumara, da on cijelo pitanje cijenika i odšteta drugačije vidi i shvaća, učini ga strukovnjakom, a ne pukim obračunavajućim strojem.

Kurioziteta radi navesti će slijedeći, istiniti primjer:

Lugar je podnjeo prijavu, da je dječak od 14 godina na sebi odnjeo na daljinu od njekoliko kilometara 7 metara dugi

hrastić od 30 cm sr. pr.; šumar je tu prijavu bez ikakvih skrupula obračunao, a kot. pristav krvica odsudio na platež odštete itd. Kako hrastić od tih dimenzija ima 0·5 m³. sadržaja, što teži u svježem stanju 500 kg., to bi bilo zbilja interesantno znati, kako je 14 god. dječak nosio na sebi 5 metrički centi teško drvo na njekoliko kilometara daljine!

Savjestan će obračunatelj, koji si truda dade, da svaku prijavu i stručno prosudi, odmah takovu nemogućnost uvidjeti, stvar izpitati i od krvica nepravedno mu namijenjenu štetu odvratiti.

V.

Najobičajnije pogreške, što ih počinjaju prijavitelji šumskih kvarova i obračunavatelji prijava obzirom na ustanove pril. D. k. š. z., a koje bi trebalo odstraniti jesu slijedeće :

a) Za stabla, koja su uporabiva za gradju navadaju lugi, da su za gradju sposobna, ali nenavadaju koliki je dio za kakovu gradju sposoban, a koliki za ogrjev. Šumari obračunavaju kub. sadržaj cijelog takovoga stabla po cijeni gradje. Često puta zamjeni lugar, a često i obračunavatelj srednji promjer sa promjerom na panju, te obračuna kub. sadržaj prema potonjemu.

Tomu se dade odmoći na taj način da se lugari poduče*, da moraju za svako po štetočincima posjećeno stablo u posebnoj rubriki prijavnice naznačiti promjer na panju i totalnu duljinu, a osim toga, da imadu pojedine dijelove stabla ocijeniti na njihovu uporabivost za razne sortimente. Gdje to nebi bilo moguće učiniti, neka takovo ravrstanje preduzme obračunavatelj na temelju običih tabela (vidi : Hrv. šum. koledar).

b) U pogledu sklopa (§ 3. pril. D. 1a—c, 2a—c i 3a—a) grješe mnogi, jer bud po svojoj vlastitoj volji, bud po nalogu svojih predpostavljenih uzimaju, da je svuda sklop rijedak i prema tomu obračunavaju sve odštete dvostruko.

Dapače, imade i takovih slučajeva, da predpostavljeni svoje podčinjene presudjuju na naknadu manje obračunate odštete, ako ona nije dvostruko obračunata i to bez obzira na to, da li je obračun po slovu zakonskog propisa ispravan ili nije.

* Vidi naputak za sastav prijavnica u hrvat. Šum. koledaru za godinu 1912.

Ovakove protuzakonitosti dadu se odstraniti jedino strogim nadziranjem obračunavanja šum. odšteta.

Ima doduše dosta slučajeva, da se gustoća sklopa ustanoviti neda, jer je drvo izvan šume pronađeno, no za takove slučajeve mora i u šumarstvu vrijediti ono pravno-kazneno načelo, da se u dvojbenim slučajevima o kvalifikaciji težine prekršaja ima uvijek odmjeriti manja stavka.

c) Veoma veliku, a po šumoštetnike upravo pogubnu pogrešku čine obračunavatelji neizpravnim obračunavanjem odštete za posredno počinjenu štetu (ilitz. povišice) za gradju sposobnih stabala. U prilogu D. k šum. zak. § 3. propisano je, da se ima u ime povišice računati vrijednost »n a j b o l j e v r s t i o g r j e v a«. Usljed toga uzimaju mnogi obračunavatelji, pa makar kakova vrst drveća odsvojena bila, za proračunavanje odštete cijenu bukovine kao najskuplje vrsti ogrjeva u dotičnom cijenovnom pojasu. Mnogi dapače idu i tako daleko, da uzmu u tu svrhu cijenu najskuplje vrsti bukovog ogrjeva iz najskupljeg cijenovnog pojasa.

To nije u skladu sa zakonskim propisima, jer se po duhu istih ima uzeti za tu svrhu cijena najbolje vrsti ogrjeva od odsvojene vrsti drveća po onom cijeniku, koji za dotičnu šumu vrijedi.

A d § 4. p r i l. D. Prema tomu paragrafu ima se odmjeriti cijena za odsvojene ogranke, bilo na njima lišća ili iglica ili ne bilo, prema dvostrukoj vrijednosti prisvojenoga drvlja, te prema otegočujućima okolnostima tu vrijednost još eventualno i povisiti.

Mnogi obračunavatelji opredjeljuju tako visoku odštetu i za suhe, sa stabla skinute grane, jer da i one spadaju pod udar gornjih zakonskih ustanova, budući na njima nema lišća, dotično iglica. To je očito krivo shvaćanje, jer je zakonodavac u onoj ustanovi imao pred očima sveže grane po ljetu ili zimi kad na njima ima, dotično nema lišća ili iglica, a ne osušene grane.

Osušene grane spadaju medju suhareve, te se za njih ima računati odšteta kao što se i za potonje računa.

Kupljenje suhareva je šumsko odgojna a i sigurnostna mjera proti požaru, pak nemože biti izpravno, da se njetko za uslugu, što ju je kupljenjem suharaka šumovlastniku učinio, još dvostrukom cijenom osjetljivo kazni. Teoretično pako je takovo računaje skroz nedopustivo, jer se samo odtrgnućem svježih grana pravi drveću velika posredna šteta (zakisavanje, gnjilenje), koja se naknaditi mora, dočim se odtrgavanjem suhih grana takova šteta nenačini, te prema tomu neima šumovlastnik nikakova prava tražiti, da mu se ista naknadi.

Ad § 5 i 9 pril. D. a) Naši stručnjaci često puta vode dugačke prepiske o tome, kada se ima uporabiti obračunavanje odštete po § 5, a kada po § 9 pril. D, te obično dodju do zaključka, da se po § 5 imadu računati odštete za umjetnim, a po § 9 za naravnim načinom podignute mladike. To je svakako neizpravno shvaćanje, makar da ono ima u sebi dosta praktičnoga i shodnoga.

Ova dva paragrafa nisu u šumski zakon uvrštena, da označe raznim načinima podignute mladike, nego su uvrštene s toga, što se u § 1–8 pril. D, nabrajaju štete počinjene po ljudima, a u § 9. štete počinjene ugonom pašom blaga u tudje šume ili u branjevine. No kako se može dogoditi, da prigodom nedozvoljene paše blago uništi ili obgrize i mladice (bud umjetnih bud naravnih mladika), to time nastaje isto takova šteta na mladiku, kako je počinjaju i ljudi, ako mladice mehaničnim načinom izčupaju pokose ili oštete.

Prema tomu se ima i odšteta za te mladice obračunati sasvim jednako, bile one oštećene po ljudima ili po blagu, jer kako smo opetovano u početku ove razpravice naglasili, ima se oštećeni podpuno ali i ništa više nimanje odštetići.

No kako je zakonodavac prednjevalo, da blago u branjevini može ili pasti ili brstiti to dozvoljava, da se odšteta po § 9 za ugon blaga u zabranjene šume može računati ili kao odšteta za pašu ili kao odšteta za mladice, a ne za oboje skupa Nego držimo skroz dopustivim, da se odštete za uništene kulture mogu obračunati i po troškovnoj vrijednosti obnove

dotične kulture, i vrijednosti međutim izgubljenog prirasta odnosno kamata kulturnih troškova.

Moramo primjetiti, da je po našem suđu propis zadnje ali ne je §. 9 pril. D. u toliko manjkav, što neluči privatne šume od suvlastničkih. Teoretično je skroz izpravno, da neovlaštenik u privatne šume bez dozvole blago uganjati nesmije, pa bile one zabranjene ili nebile, i da privatni vlastik ima pravo za nasilnim ugonom počinjenu mu štetu tražiti naknadu za travu i za biljke. Branjevine pak u suvlastničkim šumama ne brane se radi trave, nego lih radi mladika, te prema tome nebi trebao odštetu platiti prekršitelj za ugon blaga u takovu branjevinu, ako biljke oštećene nisu. On bi se imao samo kazniti radi prestupka izdane oblastne odredbe.

Osim toga moramo primjetiti, da bi se morala inako računati odšteta za pašu u odraslim sklopljenim sastojinama a inako u branjevinama, jer u sklopljenim šumama paše neima, a u branjevinama ima u izobilju. Za sklopljene šume bilo bi opravданo ustanoviti dnevnu odštetu po običajnoj cijeni zakupa paše na cijelu godinu razdjeljenoj sa brojem paševnih dana, dočim bi bilo izpravno za branjevine, da se dnevna odšteta odnosno odšteta za jednokratni ugon ustanovi prema vrijednosti trave, što ju blago dnevno za svoje uzdržavanje treba.

Ad § 5. pril. D. Ustanovu »za svaki od zemljštnih prostora, na kom se je dogodila budi kradja, budi ošteta mladica« tumače njekoji tako, da za podlogu računanja odštete uzmu svaki puta dotičnu cijelu zabranju površinu, što je očito krivo, jer se imaju samo pojedina obgrižena ili oštećena mjesta izmjeriti i tako dobivene oštećene površine sbrojiti.

Ad § 6 i 7 pril. D. U cjenike se vrlo često uvršćuju cijene već gotove sabrane robe a ne cijene na mjestu u šumi, te se po njima odšteta računa, što nebi smjelo biti, nego bi se obje cijene imali u cijenik uvrstiti i po načinu štete iste upotrijebiti.

Obračunatelj mora prijave dobro preizpitati, je se često dogadjaj, da lugar podnese prijavu, kako je štetočinac zatekao nekoga na činu, gdje nosi 500 kgr. listinca ili što slično, što je nemoguće.

Ad 6 i 9 pril. D. Utjerivanjem svinja u zabranjene ili u tudje makar i nezabranjene šume ili u žirovinu mogu se dogoditi štete pašom, rovanjem i oštećenjem mladica ili uništenjem žira, a prema tomu treba te vrsti šteta i kod računanja odšteta lučiti. Odšteta za pašu ima se računati po § 9. pril. D., za mladice po § 9. ili 5., a za žir prema tome, da li je šuma za žirovinu otvorena ili je zabranjena radi naravnog pomladjivanja. U šumama za žirovinu otvorenima, računa se odšteta po vrijednosti žirovne pristojbe za cijelu žirovnu periodu, razdijeljenu sa brojem žirovnih dana, odnosno po kolikoči žira, što ga jedno svinjče dnevno pojesti može, dočim se kod šuma zabranjenih radi pomladbe, mora priračunati i trošak, što bi donašanje i razsijavanje žira na dotičnom mjestu stojalo.

Naročito moramo ovdje upozoriti, da kod njekojih imovnih obćina vlada običaj obračunavati odštete za jednokratno utjeranje krmka u žirovinu sa podpunom žirovnom pristojbom. To je neizpravno shvaćanje ustanova § 45. nap. c) k zakonu od g. 1881. o imovnih općina, jer dotična zakonska ustanova glasi, da se odšteta ima zaračunati na temelju podpune žirovne pristojbe (tj. one, koja vrijedi za krmke nepravoužitnika za razliku od malene pristojbe, što ju plaćaju za žirenje pravoužitnicima). Time nije mišljeno da se ima uzeti u ime odštete za jednokratni nepovlastni ugon cijela pristojba za svih 40 žirovnih dana, nego je mišljeno, da se ima na temelju iste obračunavati razmjerna odšteta za onoliki broj dana (dakle i za jednokratni ugon) koliko je dana krmče u nepovlastnoj žirovini bilo.

Ad § 8. pril. D. Usljed loše stilizacije toga paragrafa jesu skoro svi naši cijenici neizpravno sastavljeni, jer su sastavitelji cijenika pod pojmom »cijena jednoga kvadratnoga metra razumjeli prodajnu cijenu pašnjaka i istu uvrstili u cijenik za obračunavanje odštete. Mi držimo, da to nije izpravno, jer se uporabom starih staza i puteva ili vožnjom ili hodanjem po šumi gdje dosada nije bilo puta dotično staze, zatim pravljenjem ugljišta ili navratom vode redovno nena-

drva imadu z a p l i j e n i t i i o d m a h p r o d a t i , a utržak ako se ustanovi vlastnik drva istomu uručiti, odaosno, ako se neustanovi, dostaviti kulturnim zakladama. Koliko god ovakova drakonska odredba imala lijepu i po šume koristnu namjeru, to bi se ona mogla još donjekle uporabiti lih samo za one slučajeve, kada se štetočinae na činu zateče, gdje je očevidno, da si nepovlastno prisvaja šum. proizvode.

U svim inim slučajevima protivi se takova odredba svakom pravnom shvaćanju, te može njezina provedba osjetljivo oštetići baš onoga, kojega se je tom naredbom od štete sačuvati htjelo, naime samoga vlastnika šum. proizvoda.

Dogadja se naime, da npr. sam šumovlastnik ili poduzetnik za stanovitu svrhu, za koju se samo rijetko gdje može dobiti prikladno drvo (npr. za dugačke tramove kod mostogradnje) takovo nadje i priredi u svojoj šumi ili izvan nje.

Bude li to drvo po štetočincu odveženo i zaplijenjeno te prodano, to trpi vlastnik drva osjetljivu štetu, jer mu na brzu ruku polučeni utržak ni iz daleka nepodmiruje faktičnu vrijednost odsvojenog drva.

Njemu takodjer nebi bilo pomoženo ni onda, kada bi utržak nadmašivao vrijednost drva, buduć on uza sve to nebi mogao udovoljiti svojoj obvezi glede poduzete gradnje, jer nebi mogao dobiti onakov sortiment, kakav mu je ukradjen.

Istina jest, da on ima pravo regresa proti krivcu ali je pitanje, da li krivac nanešenu mu štetu može namiriti.

Kupac pako javnom dražbom dostaologa drva, nije ga dužan vlastniku vratiti, ako se kasnije i ustanovi, da je ono ukradeno, a stoga vlastnik stabla kraj svoga vlastitoga drva, usljeđ pogrešnog oblastnog propisa, mora takovo od druguda dobavljati i trpiti štetu.

Kad bi to zaplijenjeno drvo ostalo u pohrani, dok se neustanovi njegov vlastnik, odnosno, dok se neprovede razprava sa štetočincem, oblast bi sam proizvod vratila vlastniku i tako ga sačuvala od štete.

Ad 6 i 9 pril. D. Utjerivanjem svinja u zabranjene ili u tudje makar i nezabranjene šume ili u žirovinu mogu se dogoditi štete pašom, rovanjem i oštećenjem mladica ili uništenjem žira, a prema tomu treba te vrsti šteta i kod računanja odšteta lučiti. Odšteta za pašu ima se računati po § 9. pril. D., za mladice po § 9. ili 5., a za žir prema tome, da li je šuma za žirovinu otvorena ili je zabranjena radi naravnog pomladjivanja. U šumama za žirovinu otvorenima, računa se odšteta po vrijednosti žirovne pristojbe za cijelu žirovnu periodu, razdijeljenu sa brojem žirovnih dana, odnosno po kolikoči žira, što ga jedno svinjče dnevno pojesti može, dočim se kod šuma zabranjenih radi pomladbe, mora priračunati i trošak, što bi donašanje i razsijavanje žira na dotičnom mjestu stojalo.

Naročito moramo ovdje upozoriti, da kod njekojih imovnih obćina vlada običaj obračunavati odštete za jednokratno utjeranje krmka u žirovinu sa podpunom žirovnom pristojbom. To je neizpravno shvaćanje ustanova § 45. nap. c) k zakonu od g. 1881. o imovnih općina, jer dotična zakonska ustanova glasi, da se odšteta ima zaračunati na temelju podpune žirovne pristojbe (tj. one, koja vrijedi za krmke nepravoužitnika za razliku od malene pristojbe, što ju plaćaju za žirenje pravoužitnici). Time nije mišljeno da se ima uzeti u ime odštete za jednokratni nepovlastni ugon cijela pristojba za svih 40 žirovnih dana, nego je mišljeno, da se ima na temelju iste obračunavati razmjerna odšteta za onoliki broj dana (dakle i za jednokratni ugon) koliko je dana krmče u nepovlastnoj žirovini bilo.

Ad § 8. pril. D. Usljed loše stilizacije toga paragrafa jesu skoro svi naši cijenici neizpravno sastavljeni, jer su sastavitelji cijenika pod pojmom »cijena jednoga kvadratnoga metra razumjeli prodajnu cijenu pašnjaka i istu uvrstili u cijenik za obračunavanje odštete. Mi držimo, da to nije izpravno, jer se uporabom starih staza i puteva ili vožnjom ili hodanjem po šumi gdje dosada nije bilo puta dotično staze, zatim pravljenjem ugljišta ili navratom vode redovno nena-

čini takova šteta, da bi to šumsko zemljište za uvjek za pro-
dukciiju nesposobnim postalo, nego držimo da je takovom po-
rabom redovno samo jednogodišnji prirodna travi
uništen, za koji zakon propisuje, da se ima platiti po vrijed-
nosti priroda pašnjaka one vrsti, od kakove je vrsti i dotično
šumsko tlo.

Trajno uništenje produktivnosti šumskoga tla time, što bi
uslijed kopanja ili navrata vode bilo zemljište odplavljen ili bi
se opuzlo imao se po našem nazoru prosudjivati i odšteta za
isto ustanovljivati po obćem gradjanskem zakonu, a ne po pril.
D. k šum. zakonu.

Medju gore spomenute vrsti šum. šteta moraju se subsumirati i usurpacije šumskoga zemljišta za pašnjak, itd., ter odštete za iste po istima načelima obračunati.

Ad. § 11. pril. D. Ovaj paragraf nije takodjer dosta jasno stiliziran, te se toga radi dogadjaju često pomutnje kod obračunavanja prijavnica. Njekojoj naime drže da se pod pojmom „naknada izvan dotičnoga jednostavnoga iznosa“ razumjeva u svakom slučaju samo ona, običajnim načinom proračunata odšteta za posredno nanešenu štetu ili kako se obično kaže, da se može tražiti samo povišica.

To po našem nazoru vrijedi samo za one slučajeve, ako su proizvodi, a naročito stabla, bila izradjena u onakove sortimente, za koje su bila uporabiva i ako su u istom stanju šumovlastniku vraćena. Ako li su pako sortimenti bili izkvareni, izcjepani ili u obće neracionalno izradjeni, onda se može u ime povišice, osim običajnim računanjem ustanovljene, iskati još i razlika između jedne i druge vrijednosti.

Pod ovaj slučaj moramo subsumirati i sve one štete, gdje nisu stabla (ili ini proizvodi) sasvim odnešena bila, nego samo dijelovi njihovi prerezanjem trupaca, razcjepanjem na ogrjev itd. koli u šumi ostavljeni, toli i odnešeni, a kasnije šumoštetniku povraćeni trupci tako izkvareni, da im je sadanja vrijednost daleko manja, nego li bi bila ona, da su stabla racionaluo izradjena bila. Da pako ovim načinom oštećeni može iskati još i odštetu

i za dalnju eventualno posredno mu počinjenu štetu razumije se samo po sebi, jer prepili li štetočinac njekome na pr. dugačku gredu za most, kakovu on više u okolini dobiti nemože, nego ju mora iz daleka dobaviti, to mu oštetitelj mora odštetiti i trošak te dobave.

Pošto na visinu ukupne odštete vrlo upliva visina odštete za posredno počinjenu štetu, dapače, pošto ova u većini slučajeva (§ 5—9 pril. D.) daleko nadmašuje direktno nanešenu štetu, to ustanovljenju stavke, po kojoj se povišica ima odmjeriti, mora obračunatelj posvetiti osobitu pažnju.

S istoga razloga mora i sastavljač cijenika i temeljnu cijenu jedinice što savjestnije ustanoviti, jer se na njoj bazira odmjerjenje povišice.

VI.

A sad konačno obratimo pažnju na njeke pravne zablude, koje su se u naše uredovanje tečajem vremena nehotice uvukle:

a) Za područje bivše vojne Krajine postoji još uvijek propis (izdan okružnicom obstojavšeg c. k. glav. zapovj. u Zagrebu od 13. VI. 1870 odjel VII. broj 5621), prema kome se povišica od jedan i pol struko ima uvjek odmjeriti za sve slučajeve § 3. pril. D. I. a—c. To držimo neopravdanim, jer po pravnom shvaćanju onaj, koji posredne štete netrpi, nema pravo ni na odštetu za nju.

b) Isto tako postoji još za područje bivše vojne Krajine propis, (§ 65. naputka za šumsku službu u Krajini od g. 1860. da se žiteljem izvan Krajine (hrvatskim provincijalistima i stranim državljanima), koji počine šumski kvar na krajiškom teritoriju, ima računati odšteta dva puta tolika, koliko se računa krajišnikom.

Sada su glede kažnjivanja štetočinaca utanačene konvencije izmedju hrvatskih oblastih i izmedju oblastih susjednih država, svi su državljeni pred zakonom jednaki, te je prema tomu ovakav iznimni propis dandanas suvišan i nesavremen.

c) Naredbom kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade od 28. VIII. 1883. broj 33997. propisano je, da se bez izvoznice vožena

drva imadu z a p l i j e n i t i i o d m a h p r o d a t i , a utržak ako se ustanovi vlastnik drva istomu uručiti, odnosno, ako se neustanovi, dostaviti kulturnim zakladama. Koliko god ovakova drakonska odredba imala lijepu i po šume koristnu namjeru, to bi se ona mogla još donjekle uporabitilih samo za one slučajeve, kada se štetočinae na činu zateče, gdje je očevidno, da si nepovlastno prisvaja šum. proizvode.

U svim inim slučajevima protivi se takova odredba svakom pravnom shvaćanju, te može njezina provedba osjetljivo oštetiti baš onoga, kojega se je tom naredbom od štete sačuvati htjelo, naime samoga vlastnika šum. proizvoda.

Dogadja se naime, da npr. sam šumovlastnik ili poduzetnik za stanovitu svrhu, za koju se samo rijetko gdje može dobiti prikladno drvo (npr. za dugačke tramove kod mostogradnje) takovo nadje i priredi u svojoj šumi ili izvan nje.

Bude li to drvo po štetočincu odveženo i zaplijenjeno te prodano, to trpi vlastnik drva osjetljivu štetu, jer mu na brzu ruku polučeni utržak ni iz daleka nepodmiruje faktičnu vrijednost odsvojenog drva.

Njemu takodjer nebi bilo pomoženo ni onda, kada bi utržak nadmašivao vrijednost drva, buduć on uza sve to nebi mogao udovoljiti svojoj obvezi glede poduzete gradnje, jer nebi mogao dobiti onakov sortiment, kakav mu je ukradjen.

Istina jest, da on ima pravo regresa proti krivcu ali je pitanje, da li krivac nanešenu mu štetu može namiriti.

Kupac pako javnom dražbom dosta loga drva, nije ga dužan vlastniku vratiti, ako se kasnije i ustanovi, da je ono ukradeno, a stoga vlastnik stabla kraj svoga vlastitoga drva, usljeđ pogrešnog oblastnog propisa, mora takovo od druguda dobavljati i trpiti štetu

Kad bi to zaplijenjeno drvo ostalo u pohrani, dok se neustanovi njegov vlastnik, odnosno, dok se neprovede razprava sa štetočincem, oblast bi sam proizvod vratila vlastniku i tako ga sačuvala od štete.

Tako zvana »corpora delicti« igraju kod sudbenih iztraga i razprava vrlo veliku ulogu, jer ona ne samo često, puta, nego obično mnogo što šta razjasnuju, što se bez njih razjasniti neda, a s time redovno odvraćaju zlo od nevinih.

Taj bi princip o sačuvanju zaplijenjenih dokazala do dokončanja razprave trebalo primijeniti i za šumske zaplijenjene proizvode. Zar nije npr. upravo absurdno, da se kolobrojem i znakom šumarije providjeni trupac, kojega je njetko javnom dražbom dostao, ali mu ga je njetko ukrao, prodaje zato, jer vozar štetočinac nema izvoznuce koju ni dobiti ne može! Zar nije bolje, a i s pravnog gledišta izpravnije, da se zaplijenjeni trupac pohrani, a na temelju tih znakova putem šumarije ustanovi čiji je trupac i povrati vlastniku, koji ga vrlo nuždno treba, a ne da se isti u bezcijenu prodaje, kako to često puta biva.

d) Da završimo. Ima urednika, koji kod presudjivanja šumske kvarne prijavnicu ustanovljuju vlastnika ili posjednika šume po »obliku prijavnice«, a ne po dotičnoj rubrici u prijavnici samoj, u koju se šumovlastnik upisuje. Kako pako državni, imovno občinski, te občinski lugari podnašaju sve prijave na svojim službenim prijavnicama, koje se po obliku razlikuju, to se običava i šumska odšteta dosuditi onome vlastniku, čija je i prijavnica, odnosno čiji je lugar. Kurioziteta radi priobćujemo, da su na taj način u jednom kraju obč. lugari na obč. prijavnicama podnijeli svu silu prijava proti privatnicima, koji su kresali brst u svojim vlastitim šumama. Svi su bili presudjeni, da plate dotičnoj upravnoj općini odštetu!

U jednom cjeniku je bila propisana za ugon koza u šumu neznatna svotica od 10 kruna po komadu!, a uz to je u tom kraju postojala zabrana o držanju koza.

Pripadnik jedne strane pokrajine tjerao je carskim drumom 150 koza na sajam u naš kraj i bio radi toga prijavljen po opć. lugaru. Presudjen je bio da plati upravnoj općini odštetu od 1500 kruna! Zašto to neka Bog zna. Platio ih samo slučajno nije, jer je bilo uvidjavnijih urednika, koji su takovom računanjem i presudjivanju stali na kraj. Slično su bili presudjivani na odštetu i oni, koji su bez dozvole koze kod kuće držali i radi toga prijavljeni bili.

Uvjeren sam, da će ova razpravica unjeti malo svijetla u ovaj predmet i pokazati, da dosadanjim velikim odštetnim iznosima za šumske štete nisu krivi baš sasvim sami šumosštetnici, nego da dobar dio krivnje odpada na sastavljače cijenika i obračunavatelje šumsko-kvarnih prijavnika.

Uz malo uvidjavnosti, truda i dobre volje dalo bi se toj krivnji lahko odmoći, a time bi se spasilo dosta financijalne snage našega seljaka.

Poučni izlet članova hrv.-slav. šumarskoga društva u šume gradiške imovne obćine i cerničkoga vlastelinstva.

(Svršetak.)

Ali je neopravdan taj postupak, onim momentom, kad za tehničke svrhe uporabivo drvo vrijedi više od 10 kr. po 1 m³. jer u tom slučaju može za utržak tog 1 m³ takovog drva, dobiti izvana više nego 1 m³. gorivog drva, t. j. lakše i obilnije podmiriti potrebu svojih pravoužitnika.

Iz toga slijedi, da je gradiška imovna općina dužna svoje bukove šume zamijeniti mješovitim šumama, sa što rentabilnijim vrstima drva.

Kako je međutim bukva jedna od onih vrstih drva, koje najbolje konserviraju tlo, kako i njoj mora, uslijed opće borbe, koja se proti njoj diže, u buduće vrijednost poskočiti i kako baš njoj stojbina, na kojoj je danas porasla, osobito prija, a nemože se vazda, apodiktično ustvrditi, da bi ti odnošaji i drugim vrstima drva u tolikoj mjeri pogodovali, kako konačno napredku onih vrsti drva, kojima se u konkretnom slučaju bukva kani zamjeniti, — nedvojbeno pogoduje primjesa bukve, — to moraju mješovite šume, koje se kane osnovati, sadržavati primjesu bukve.*

Čim se radi o izmjeni drva, koja je do sada postojala, gube nepobitne inače prednosti oplodne sječe, svoju važnost.

* Hrast je financijalni a bukva konzervirajuću momenat (Kukovsky)

Uzmemo li uz to u obzir, da se oplodna sječa u bukovim šumama imovnih općina, s razloga koji su osebujni baš kod imovnih općina, neda u opće svom strogosti provesti, mnogo ćemo se laglje rastati sa predsudom, prema kojoj se u bukovim šumama u svakom slučaju baš mora provadjati strogo oplodna sječa.

Osebujni razlozi, koji se moraju smatrati protivnicima stroge provedbe oplodne sječe u bukovim šumama, naročito kod imovnih općinah, sastoje u tom, što se te bukove šume rabe skoro uvijek samo za proizvodnju gorivog drva, kojim se podmiruje pripadak pravoužitnika, koji pripadak izradjuju, svažaju i izvažaju iz drvosjeka pravoužitnici sami.

Često vrlo znatan broj pravoužitnika, koji se mora nuždno napustiti u drvosjek, u glavnom vidi svoju korist u tome, da si prisvoji što moguće više drva, jer zna, da doznačenim mu pripadkom, ne može podmiriti svoju potrebu. Takav pravoužitnik sječe u onom času, kad se je čuvar drvosjeka nužno morao od njega udaljiti, ona stabla, koja nisu bila za sječu odredjena, to jest, koja su prema zahtjevom oplodne sječe ne smiju sjeći, dok sječe za sječu odredjena stabla samo za vremena, kad je čuvar drvosjeka uz njega ili ova ostavlja, ako su manje vrijedna, odnosno teža za izraditi.

Svi ti razlozi, kao i okolnost, da sam skoro uvijek našao povoljne uspjehe i iza nepovoljno provedenih oplodnih sječa u bukovim šumama, sklonuli su me, da redovitu oplodnu sječu zamjenim sjećom, koju ću niže obrazložiti, a koju sam nazvao modifikovanom oplodnom sjećom, i za koju sam, prije nego li se upustim u njezinu opću provedbu, izabrao pet godišnji drvosjek u Tisovačkom brdu, kao objekt za pokus u tom pravcu.

Provđba modifikovane oplodne sječe :

Ta modifikovana oplodna sječa, imala bi se po programu sastojani iz slijedećih radnja :

1. uspostava pet godišnje predzabrane.
2. vadjenje približno 1/10 do 1/5 stabala, u prvoj godini sječe u svim pet godišnjim drvosjecima.
3. Predsadnja.

4. Sječa bukava niskom sjećom, uz pričuvanje inovrstni stabala, naročito hrasta, javora i graba, te pričuvanje stabala bez obzira na vrst drva na notornim strminama na plitkom tlu i opuzinama.

5. Popunjene sadnjom žira kitnjaka i biljka javora i bukve.

6. Vadjenje pričuvanih stabala.

7. Ponovno popunjivanje sadnjom žira i biljka javora bukve, i inih vrsti drva.

O b r a z l o ž e n j e r a d n j a :

Za modifikovanu oplodnu sječu.

ad 1. Cijela za sječu unutar dobe od 5 godina određena površina, stavlja se odmah u t. zv. predzabranu t. j. izključuje se od ugona blaga, da se tim biljke, koje u tom razdoblju niknu iz opalog sjemenja, sačuvaju za buduću sastojinu.

Takova predzabrana proširuje se tim, što joj se godimice pripaja ona nova površina, koja nakon 5 godina imade doći do sječe.

ad 2. Da se sklop satojina bar donjekle prekine, i tim omogući intensivniji urod, vadi se pet godina prije glavne sječe približno $1/10$ do $1/5$ stabala.

ad 3. 1 do 2 godine prije glavne sječe, obavlja se pred-sadnja sa žirom kitnjakom ili biljkama javora i bukve.

Takova predsadnja obavlja se na svim (pomanjim) čistinama, strminama i šljemenima i na onim dijelovima, u kojim je izgled na prirodnju oplodnju nesiguran.

Na čistinama i ostalim dijelovima, da se predusretne preuzeću maha od korova.

Na strminama i šljemenima uz to, da se što sigurnije predusretne odronjenju tla.

ad 4. Izključiv iz sječe sva inovrstna stabla, naročito hrast, javor i grab, sijeće se bukova sastojina čistom sjećom. Iz te sječe izključena su osim spomenutih inih vrstih drva i bukova stabla porasla na notornim strminama i šljemenima brda.

Izključenju iz sječe inih vrsti drva svrha je, uz djelomičnu zaštitu bukovih biljka naplodjenje površine tim vrstima drva.

Čistoj sjeći bukovine razlogom je, željeno postignuće većeg prihoda, nastalog s manje izdataka za sječu i izvoz, i željeno smanjenje preintezivne prirodne oplodnje bukava i odstranjenje opasnosti porasta korova.

Izklučenju bukovi stabala na notornim strminama i šljemenima svrha je očuvanje tla.

ad 5. Nakon provedene sječe, obavlja se popunjene žirom kitnjaka i biljkama javora i bukve, prama položaju tla.

Sjeme kitnjaka rabit će se u tu svrhu u pravilu u svim sunčanim zrakama direktno izloženim partijama.

Na partijama tla, koje nisu izložene direktnim sunčanim zrakama, sadit će se biljke javora.

Bukove biljke sadit će se тамо, где се у предсадњама или у чистој састојини иноврстних stabala, nastaloj naravnim oplodom, имаде примјешати bukva.

ad 6. Kad pričuvana inovrstna stabala, udovolje svojoj svrsi (тоčка 4.), a to je kad cijelo svoje oplodno područje dovoljno naplode, prijeći će se na sjeću tih stabala.

Pričuvane bukve na notornim strminama posjeći će se само onda, ako uspije uzgojiti podmladak, koji bi nedvojbeno bio kadar spriječiti opuzine.

Ne bude li te garancije, žrtvovati će se i takove sastojine i ostaviti netaknute, ili će se samo u slučaju shodnosti obavljati u njima blaga prozraka i vadjenje prestarog bolestnog stabalja.

ad 7. Nakon sječe pričuvanih stabala, obavit će se, bude li od potrebe, ponovno popunjene svih partija, koje to budu iziskivale.

Opravdanje modifikovane oplodne sječe.

Čim sam došao do zaključka, da se dosadanje čiste bukove sastojine moraju nužno zamjeniti mješovitim sastojinama tako, da se bukvi primješaju kvalitativno što izdašnije vrsti drva, valjalo mi je naći takove vrsti drva, koje uz to, što daju kvalitativno što bolje drvo, mogu na danoj stojbini nedvojbeno povoljno uspijevati.

Za položaje nagnute prama jugu, izbor drva nije bio sa nikakovim poteškoćama skopčan, je mi je taj položaj poznat kao eminentno povoljan za uzgoj hrasta kitnjaka.

Izbor vrsti drva za položaje nagnute prema sjeveru, a naročito za uvale, bio je skopčan sa većim poteškoćama. Pa sam se konačno odlučio za bijeli javor (*acer pseudoplatanus*, Bergachorn), jer mu ti odnošaji prijaju, jer daje vrlo skupocijeno drvo, a u glavnom za to, jer sam tu vrst drva našao zastupanu baš u položaju o kom se radi.

Kad sam tako izabrao vrsti drva, koje se u smjesi sa bukvom imadu uzgojiti, bilo mi je zadaćom, ustanoviti način, kojim se takove mješovite šume u opće i povoljno uzgojiti mogu.

Zahtjevi, što no jih kitnjak, javor i bukva stavljuju na stojbinu, naročito u najnježnijoj dobi, toli su oprečni, da sam odmah uvidio, da mi je prekinuti sa uobičajenom oplodnom sjećom, koja se provadja u svrhu uzgoja čistih bukovih šuma.

Dok uzgoju bukve pogoduje oplodna sječa, kod koje se u sva tri stadija (prozračni, progalni i dovršni sijek) iziskuje što bolja zasjena, bila bi takova zasjena zaprijekom uzgoju hrasta, koji za svoje uspijevanje iziskuje znatno veću toplinu i znatno više svjetla.

Upravo na položajima namijenjenima primjesi hrasta, bukov podmladak trpi od suncožara, a tu čutljivost bukovih biljkah proti suncožaru znatno povisuje djelovanje humusove i raznih inih kiselina, koje se nalaze u preobilnoj mjeri u neraztvorenom humusu.

Raztvorba tako neraztvorenog humusa može se polučiti i pospješiti samo tako, ako se omogući što veći pristup svjetlu i oborinama, a taj pristup svjetlu i oborinama može se polučiti samo prekinućem pregustog sklopa.

Kako su te sastojine porasle na osobito dobrom, naročito mineralnim hranivom bogato providjenom tlu, to prekinuće sklopa imade za posljedicu preobilan porast korova i trave.

Tu dakle neima drugog sredstva, nego sklop što izdašnije prekinuti (da se humusova naslaga što brže raztvari), a preki-

nućem sklopa izazvanu pogibao, da kulturu ne osujeti porast korova i trave, spriječiti tim, što se sklop prekida na minimalni razmak vremena, i što se površina odmah umjetnim načinom naplodi tako, da korov i trava ne budu mogle spriječiti porast mlađih biljka.

Na položaju, namijenjenom uzgoju mješovite šume, satojeće se iz javora i bukve, ne ima razloga bojazni od sunčozara. Kako je u konkretnom slučaju taj položaj vrlo dobro zaklonjen sa svih strana, ne ima razloga bojazni ni od mraza.

U takovim položajima može se sklop i u čistim bukovim sastojima izdašnije prekinuti.

To izdašnije prekinuće zahtjeva i obilna naslaga nerastvorenog humusa. Ali i tu za slučaj obilnog prekinuća sklopa prijeti pogibao od preobilnog porasta korova i trave, koja opet ne samo, da onemogućuje uzgoj javora, već oteščava, a često i onemogućuje i uzgoj bukve, ako prekinuće sklopa predugo potraje.

I tu je dakle od potrebe isti postupak, kao na položajima namijenjenim uzgoju mješovite sastojine, satojeće od hrasta i bukve.

Neima dvojbe, da će uz takav postupak moguće vrlo znatno trpiti i bukove biljke na položaju nagnutom prema jugu.

U tom slučaju neće preostati ino, nego poraslu hrastovu kulturu popuniti sadnjom bukovih biljka.

Nakon izcrpive ove razprave krenusmo kroz objekt, namijenjen pokusnoj provedbi »Modifikovane sječe«, a zatim nastavismo dalje sa izvidom sastojina kupljenih šumskih dobara Škrabutnik i Brestovac preko Maksimova hrasta u Javorov dol.

Cijelim putem bio je g. šumarnik Bogoslav Hajek neumoran u tumačenju o sastojinskim i stojbinskim prilikama ovih šuma, te davao učestnicima razjašnjenja na pitanja o gospodarstvenom razdjeljenju i sastavku gospodarstvene osnove za upitne šume te o načelima zasnovane modifikovane oplodne sječe.

Odavna je već prošlo podne, kad smo se sa „Maksimova hrasta“ spustili u „Javorov dol“, a kako je bila velika žega, a terrain vrlo naporan i strm, to izmoreni izletnici rado zakrenuše na odmor k punim stolovima kod šumske kuće u Pukotini, gdje je bio priredjen zajednički ručak.

Tu nas je opet dočekao predsjednik im. obćine, a našli su se ondje i zamjenik vlad. povjerenika za imovnu obćinu sa svojom milostivom gdjom. suprugom, zatim mil. gdje. supruge šumarskih činovnika gradiške imovne obćine sa svojima kćerkama· pak je razumljivo, da se je uz obilan ručak razvila vrlo ugodna zabava, kod koje je palo i njekoliko zanosnih i oduševljenih zdravica. Nije uzmanjkao ni fotograf, koji je snimio cito tavo društvo i tako izletnicima omogućio, da si sačuvaju trajnu spomen na ugodnu ovu ekskurziju.

Tek pod večer posjedasmo u kola šumske željeznice, s kojom se odvezosmo do sela Tisovac, a odavle se na kolima povratismo u Novu Gradišku. Većina je izletnika odputovala još iste noći svojim domovima, dočim njeki tek drugi dan u jutro.

Bez svake dvojbe može se reći, da je ovaj izlet bio vrlo poučan i da je u svakom pogledu uspio, a izletnike podpuno zadovoljio, te da će se mnogi od njih sa vidjenim znati kod prilike okoristiti i upotrijebiti samo ono, što se je već kod drugih sa uspjelima pokusima zasvjedočilo, da je dobro, dočim se protivnog kloniti.

A svima onima, koji su doprinjeli, da je ovaj poučni izlet tako dobro uspio, neka bude i ovim putem izrečena najsrdačnija hvala, — naročito to gospodarstvenom uredu gradiške imovne obćine, na čelu predsjedniku imovne obćine Stjepanu Jakeševiću, a naposeb šumarnicima Bogoslavu Hajeku i Vjenceslavu Potočnjaku, nadalje prof. ing. Vinku Hlavinku na preuzetim težkim zadaćama, zatim vlastelinstvu Cernik i upravi Bantlinove kemičke tvornice d. d. na izkazanoj susretljivosti i gostoprimgstvu.

Evo konačno imena društvenih članova, koji su kod ovog poučnog izleta učestvovali: Althaler Franjo, Belanović Sava, Čop Andrija, Čeović Ivan, Dojković Vilim, Dremil Oskar, Dmitrović Radivoj, Dodig Stjepan, Franješ Juraj, Frusić Andrija, Grdinić Nikola, Georgijević Tošo, Grünwald Josip, Hajek Bogoslav, Hekner Josip, Hlavinka Vinko, Havliček Aleksander,

Heisinger Levin, Hradil Dragutin, Jakopec Josip, Jasić Dušan, Kuzma Julio, Lasman Dragutin, Lach Gustav, Lazić Jovo, Maksić Ratislav, Mayer Mirko, Marušić Mijo, Markić Milivoj, Manojlović Petar, Murgić Ivan, Neferović Franjo, Nešković Borivoj, Ogrizović Gedeon, Perc Aleksander, Peičić pl. Viktor, Potočnjak Vjenceslav, Prpić Stjepan, Petračić Andrija dr., Prpić Petar, Perušić Andrija Paradjiković Gjuro, Radočić Svetozar, Solarić Teodor, Sever Dionis, Szentgyörgyi Ljudevit, Stanić Jovan, Simić Stjepan, Stanisljević pl. Krešimir, Škrljac Petar, Tölg Vilim, Tomljenović Ante, Trivanović Milan, Ugrenović Aleksa dr., Vac Gašo, Vidmar Vilko, Zec Dušan i Živanović Živko.

J. Jakopec.

Osobne vijesti.

Kraljevski povjerenik u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji imenovao je kotarskog šumara Franju Neferovića nadšumarom u IX. činovnom razredu, akcesistu Nikolu Višovića privremenim protustavnikom u X. činov. razredu, Stanka Iđožića i Rikarda Vojvodu, akcesistima u XI. činov. razredu, sve sa sustavnim berivima kod gradiške imovne občine.

Sa šumarske akademije.

Naredba kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 25. listopada 1912. broj 27277—1912. kojom se dopunjuje, dotično preinačuje naučni i ispitni red kr. šumarske akademije u Zagrebu, izdan naredbom istoga zemaljsko-vladinoga odjela od 13. ožujka 1909. broj 4845. Kr. zemaljska vlada odio za bogoštovje i nastavu, nalazi postojeći noučni i ispitni red kr. šumarske akademije u Zagrebu dopuniti dotično preinaciti kako slijedi :

Kao nov obligatan predmet, koji se dosad kao poseban predmet u šumarskoj akademiji nije predavao, propisuje se „Povijest šumarstva“ u VIII. semestru sa 2 sata predavanja na nedelju. Taj se predmet vrsta medju predmete, koji su sadržani u § 4. ispitnoga reda ovostrane naredbe od 3. ožujka 1909. broj 4845.

Obuka predmeta »voćarstvo i vlnogradarstvo« ima se unapredak sastojati od 1 sata predavanja i 2 sata vježbi na nedelju, a obuka predmeta »melioracija tla, kultura livada i pašnjaka“ od 1 sata predavanja na nedelju.

Ova naredba stupa na snagu početkom naučne godine 1912./13

U Zagrebu, dne 25. listopada 1912.

Kr. povjerenik u kraljevinama
Hrvatskoj i Slavoniji :
Cuvaj v. r.

Odbor kluba hrvatskih šumarskih akademičara u Zagrebu, izabrau na X. glavnoj skupštini od 16. XI. 1912. konstituirao se je ovako:

Predsjednik: Ante Premužić, cand. Šum; Podpredsjednik: Miloš Ervačanin, cand. Šum. Tajnik: Adolf Jošovec, sluš. Šum. Blagajnik: Marjan Majnarić, sluš. Šum. Knjižničar: Branko Dereta, sluš. Šum. Odbornici: Vladimir Škorić, sluš. Šum, Gjuro Knežević, sluš. Šum. Odb. zamjenici: Jovan Savić, sluš. Šum., Juraj Petrk, sluš. Šum. Revizioni odbor: Veliimir Polak, sluš. Šum., Marko Babić, sluš. Šum., Viktor Urbicha, sluš. Šum.

Akademsko društvo Hrvata agronoma »Lipa« izabralo je za akad god. 1912/13. slijedeći upravni revizionalni odbor:

Predsjednik: Andrija Manz, stud. agr. ing. Podpredsjednik: Ivan Rotler, stud. forest. ing. Tajnik: Pijo Pavlinić, stud. agr. ing. Blagajnik: Mate Gržević, stud. agr. ing. Knjižničar: Oton Hemler, stud. agr. ing. Odborni zamjenici: Luka Bauer, stud. agr. ing. Ivan Pavlović, stud. agr. ing. Revizori: Ante Franković, cand. cult. tehn. Albert Ogrizek, cand. agr. ingenieur.

Različite vijesti.

Zaraza jelovih šuma. U području županije modruško-riječke pojavili su se na jelovim stablima leptiri »*Tortrix murinana* i *tortrix rufimitrana*« u tolikoj mjeri, da stabla izgledaju, kao da su mrazom osurena.

Uprav. odbor županije naredio je područnim oblastima, da svako jače razširenje imadu prijaviti u svrhu izdanja odredbe, da se napomenuta stabla iz šume odstrane, jer postoji velika pogibelj, da će se u njima zaleći *xyloterus lineatus* i drugi šumo štetni zareznici.

Podjeljenje podrpora. Glede podjeljenja podrpora po hrv. slav. šumarskom društvu vidi oglas na zadnjoj strani priležećega Lugar. vjestnika.

Kr. kotarska oblast u Jaski

Broj 11861. — 1912.

Dne 26. studena 1912.

Desinac — Prhoć z. z.
prodaja hrast. stabala.

Oglas.

Dne 23 prosinca t. g. u 11 sati do podne obdržavati će se u uredu kr. kotar. oblasti u Jaski putem pismenih ponuda, dražba vrhu 2893 komada suhih árastovih stabala u šumi »Blatnjak« i »Dubravi« Zemlj. Zajed. Desinac — Prhoć uz iskličnu cijenu od 20.537 K 95 fil.

Oba šumska predjela leže neposredno na pruzi Jaska — Zdenčina. Blljegovane i sa 10% jamčevine od isklične cijene obložene ponude, imadu se rečenog dana predati u uručbeni zapisnik podpisane oblasti do 11 sati po uredskom dobniku.

Na ponude ispod izklične cijene ne će se nikakav obzir uzeti.

Pobliži dražbeui uvjeti mogu se uviditi za vrijeme uredovnih sati kod šumarskog izvjestitelja kr. kot. oblasti u Jaski, kao i kod trgovacko obrtničke komore u Zagrebu.

Kr. kotarski predstojnik
Mahin.

Broj 3667 — 1912.

Oglas dražbe stabala.

Kod podписаног gospodarstvenog ureda obaviti će se dne 23. prosinca o. g. javna pismena dražba stabala u slijedećim drvosjecima

Tek. broj	Naziv drvosjeka	Stabala		Izklična cijena K.	Najbliža stanica državne željeznice	Opazka
		broj	vrst			
1	Javička greda	716	hrast	126724	Jasenovac	Djelovi stabala izpod 30 cm. promjera ostaju i. o.
2	Radinje	7285	hrast	48577	Novakapela Batrina	Prodaje se gradja i gorivo.
3	Greda	3095	briest i īno	122501	Novska	
Ukupno . .		11096		297802		

uz uvjete naznačene u dražbenom zapisniku.

Dražba obaviti će se samo na temelju pismenih (ne brzopisnih) ponuda, koje imadu zapečaćene predane biti kod gospodarstvenog ureda gradiške imovne općine najkasnije do 10 sati prije podne dne 23. prosinca o. g.

Uvid u dražbeni zapisnik može se uzeti svaki dan kod gospodarstvenog ureda u Novojgradiški i kod kotarskih šumarija u Novskoj i Novoj kapeli.

Uz to prodavati će se isti dan kod ovoga ureda 2800 vicinalnih hrastovih podvalaka uz izključnu cijenu od 1 K po komadu, uz dimenzije 140. 15. 18. 15 cm. putem pismenih ponuda, koje moraju do 10 sati rečenog dana predane biti.

Konačno prodavati će se u šumama ove imovne općine stablimi čnom javnom dražbom iza 1 siječnja 1913. veći broj posušilih se hrastovih stabala, -- pa se reflektanti neka u tom predmetu izvole obratiti neposredno na kotarske šumarije u Banovoj jarugi, Okučanima, Movojgradiški i Novoj kapeli.

G o s p o d a r s t v e n i u r e d g r a d i š k e i m o v n e o p Ć i n e

U N o v o j g r a d i š k i , dne 27. studenog 1912.

8. listopada 1912.										Dan dražbe	trupce															
Ra- stovo	Sveno	Bolj- kovo	Vrab- čana	Ada	Kunjevići	Muško	Zapad- Ostrovo	Rasto- vica	Čušare	Županja	Vink.	Županja	Vinkovi	Županja	Brod	U kotaru	Naziv šume ili sreza	Udaljenost od tvrde ceste km.	Udaljenost od željeznice ili plavne vode km.	Rok izrade i izvoza	Rok za uplatu kupovnine	Broj stabala	m ³	po K f		
4	5	8	5	6	5	5	6	4	5	12	4	10	5	10	4	10	4	105- 4%	putevi dobri	Na jutru 17 do 18 stabala, granata, pop. teh. dulj. 4'60 m., do 80 cm, prmj. 52%, do 105-44% a preko 105-	
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na jutro 11 do 12 stabala pop. teh. dulj. 6'10 m, malo grana, od 80-105 cm. pr. prmj. naj- više stabala, put srednji.	370	674	432	.	.		
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na jutru 22-23 stabala sa popr. 5 m. teh. duljine najviše od 80-105 cm. pr. prmj. p. dobri. Na jutru 16-17 stabala sa po- priječno 4 5 m. teh. duljine najviše sa 80-105 cm. pr. prom., putevi dobri.	555	659	100	831	446		
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na 7-8 stabala sa priječnom 4-3 m teh. dulj. najviše preko 105 cm. pr. prmj. put srednji. Sa 10-11 stabala na jutru, po- priječno teh. dulj. 4'70 m. najviše stabala preko 105 cm prom., putevi dobri.	370	100	831	446	518		
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na 21-22 stabala na jutru sa p. teh. dulj. 7-40 m najviše stab od 80-105 cm. pr. prmj. put db. Sa 7-8 stabala na jut., sa p. teh. duljinom 4'7 m. najviše stablo preko 105 cm, izvozni put db. Sa 14-15 stabala na jutru popr. teh. dulj. 5'6 m. stabla od 80- 105 cm. pr. promj. najviše za- stupano, put dobri.	555	100	831	446	518	672	322
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na 11-12 stab. na jut., popr. t. dulj. 5 m. stablu sa 80-105 cm. pr. promj. najviše zastupana izvozni put srednji.	370	100	831	446	518	672	322
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na 18-19 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 3'60 m. stabla od 80-105 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	555	100	831	446	518	672	322
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na 8-9 stabala na jutru popr. teh. dulj. 8'10 m. stabla od 80-105 cm pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	370	100	831	446	518	672	322
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na 14-15 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 7'10 m. stabla od 80-105 cm. najviše zastupana, izvozni put srednji.	555	100	831	446	518	672	322
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	putevi dobri	Na 11-12 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 5'90 m. stabla od 80-105 cm. popr. promj. naj- više zastupana, put dobri.	370	100	831	446	518	672	322

dražba stavača.

Dražbuje se													Ime dostalca i prebivalište	
gradje za						ogrjeva		podvlake			Procijenjena vrijednost	Dostalna vrijednost		
cjepku	rez.	gradju	obič.	gradju	kub. ili prost. met.	po	kub. metar ili komada	po	K	K				
m ³	po	m ³	po	m ³	K f	K f	K f	K f	K	K				
	K	f												
2578	Do 80 cm. prsnog promjera = 29 K, od 80—105 cm. prsnog promjera 38 K, preko 105 cm. prsnog promjera 45 K.	73236	101320	Filip Deutsch i Sinovi Zagreb	
1900		106927	152651	Mohr et Comp München	
1562		110657	175000	Sig. Steiner Nagy-Kaniža	
1680		97287	145000	,	
686		29053	45098	Ileš Schlesin- ger Zagreb	
927		39350	55098	,	
1747		120121	150098	,	
706		37948	51892	Em. Graffet Comp. Osijek	
2333		152300	225000	Sigm. Steiner Nagy-Kaniža	
993		74334	100350	Rihard Alberti Budimpešta	
2138		116856	156200	Ernest Kardoš Bpešta	
504		100908	115756	Gebrüder Sauer Hösbach	
568		73803	101250	W. Lehst Hamburg	
1108	Do 80 cm. prsnog promjera	69724	97893	Moritz Drach jun. Beč	

8. listopada 1912.

Vinkovci	Županja	Vinkovci	Vinkovci	Županja	Vinkovci	Vinkovci	Županja	Županja	U kotaru	Dan dražbe	trupce					
											Prodavac	Naziv šume ili sreza	Udaljenost od tvrde ceste	Udaljenost od željeznice ili plovne vode klm.	m ³	po K
Čunjevci	Istočna-Gradina	Dubovica	Gradina	Slavir	Jošava	Ripacka	Almaš	Kragujeva	Radjenovci	Trizlovi						
	Kusara															
Ukupno
	13	7	8	5	10	4	6	10	3	3	147	Sa 14-15 stab. na jntru, popr. teh. dulj. 6'30 met. stabla od 80-105 cm. pr. promj. najviše zastupana, put dobar.	608	.	.	
	6										391	Sa 11-12 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 6'30 m. stabla od 80-105 cm. pr. promj. najviše zastupana, put dobar.	1372	.	.	
											183	Sa 15-16 stab. na jutru popr. teh. dulj. 7'60 m. stabla od 80-105 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	485	.	.	
											263	Sa 16-17 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 8'20 m. stabla od 80-105 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	1182	.	.	
											78	Sa 7-7 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 4'40 m. stabla do 80 cm. pr. promj. najviše zastupane, put dobar.	98	.	.	
											374	Sa 25-26 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 3'10 m. stabla do 80 cm. pr. promj. najviše zastupane, put srednji.	297	.	.	
											521	Sa 32-33 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 6'30 m stabla do 80 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	1627	.	.	
											419	Sa 21-22 stab. na jutru, popr. teh. dnlj. 5'20 m. stabla do 80 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	754	.	.	
											700	Sa 20-21 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 4'80 m. stabla do 80 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	623	.	.	
											718	Sa 22-23 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 3'30 m. stabla do 80 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	376	.	.	
											482	Sa 15-16 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 7'50 m., stabla od 80-105 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	1607	.	.	
											991	Sa 26-27 stab. na jutru, popr. teh. dulj. 6'10 m., stabla od 90-105 cm. pr. promj. najviše zastupana, put srednji.	2809	.	.	
											10148	Do 80 cm. prsnog promjera = 63 krune, — preko 80 cm prsnog promjera 76 krune.	17942	.	.	

Dražbuje se.

Dražbuje se.												
gradje za						ogrjeva		podvlake		Procijenjena vrijednost		Ime dostalca i prebivalište
cjepku	rez. gradju		obič. gradju		kub. ili prost. met.	po	kub. metar ili komada	po	K	K	K	
m ³	po K f	m ³	po K f	m ³	po K f	kub. K f	po	K f	K	K	Dostavna vrijednost	
382	60371	82000	Vlad. Deutsch Zagreb	
1105	143321	192098	Ileš Schlesin- ger Zagreb	
808	70187	87098	*	
986	129593	181500	W. Lehst Hamburg	
247	17657	27050	Rihard Alberti Bpešta	
881	51394	77250	Rudolf Kaiser Osijek	
1656	180465	241499	Nikola Orth Aschaffenburg	
1429	111473	155000	W. Lehst Hamburg	
2716	151849	197600	Rihard Alberti Bpešta	
2008	101090	135089	A. G. Mercier Caprag	
1993	201951	279779	Ivan Prpić Djakovo	
3237	333420	470523	Grassel Schen- ket Comp. Vinkovci	
36878	Do 80 cm. prsnog pronjera = 29 kruna, od 80 – 150 cm. prs. promj. 38 kruna, preko 105 cm. pr. promj. 45 kruna.					Ogrjevna drva imovna občina ne prodaje.			2755275	3806042		

Prodano je:

Dne 17. X. tg. prodano je po gosp. uredu petrovaradinske imov. občine:

U srežu: Ne prečava, 148 jasenovih sa 597 i 428 brestovih stabala sa 2013 m^3 gradje za 108874 krune. Poprečna kub. sadržina gradje 1 stabla bila je $4\cdot5\text{ m}^3$ a utržak po 1 m^3 41 krunu. Udaljenost od obale Bosuta 2 klm. Dostalac Theodor Schilinger, Zemun.

U srežu Varoš: 187 brjestovih stabala sa 708 m^3 gradje za 34208 kruna. Poprječna kub. sadržina gradje po stablu bila je 4 m^3 a utržak po 1 m^3 48 kruna. Udaljenost od obale Bosuta je 2 klm., od željeznice 5 klm. Dostalac Heinrich Mechiner, Vinkovci.

U srežu Smogva: 648 hrastova sa 3155 m^3 , 2 jasena i 32 brjesta sa 147 m^3 za 171.999 kruna. Poprječni kub. sadržaj hrastova bio je $4\cdot8\text{ m}^3$. Poprječna cijena za 1 m^3 hrastovine polučena je uzev za podlogu cijene za brjestovinu i jasenovinu kao u srežu Varoš i Neprečava sa 45 kruna: $171999 - (147 \times 45) = 165384 : 3115 = 52$ krune. Udaljenost šume od Bosuta 3 a od željeznice 4 klm. Dostalac Lord i Co Budimpešta.

U srežu Radjenovci: 789 hrastova i 29 brjestova sa 6044 m^3 sadržaja gradje za 371999 kruna. Poprječni kub. sad. stabla $7\cdot4\text{ m}^3$ a popr. cijena 1 m^3 61 K. 50 f. Udaljenost od Save 2 klm. Dostalac Lord i Co. Budimpešta.

U srežu Klenak: 1192 hrastova sa 3562 m^3 gradje za 119.130 K. Poprječna sadržina po hrastu bila je 3 m^3 a utržak po 1 m^3 33 krune. Udaljenost od Save 4 klm. a od željeznice 6 klm. Dostalac Milan Sachs, Zagreb.

U srežu Kupinovo: 1279 hrastova sa 4839 m^3 sadržine gradje za 210.110 kruna. Poprječni kub. sadržaj stabla bio je $3\cdot8\text{ m}^3$, a utržak po 1 m^3 43 krune. Šuma leži uz savsku obalu. Dostalac Richard Alberti, Budimepšta.

Izradjivati smije se samo deblovina do 30 cm. debljine na vrhu i to kusi po bečkim usanama, inače ništa drugo. Uplata polovice kupovnine odmah, a polovice najdulje do konca marta 1912. Rok izrade do konca marta 1912, a za Smogvu do 30 juna 1913.

Oglas dražbe hrastovih stabala.

Prvostolni kaptol zagrebački prodavat će n subotu, dne 11. siječnja 1913 u svojoj pisarni (Zagreb, Kaptol br. 27) putem dražbe uz pismene ponude i uvjete, koje uvjete, dobivaju p. n. g. reflektanti na zahtjev u pisarni prvostolnog kaptola iii kod šumarije u Sisku, niže iskazana stabla u žumi »Medjidorje« kod Siska.

Broj odjela	V r s t d r v a				Procjenjena drvna zaliha				Opaska		
	hrast	jasen i brijest	joha	Broj odjela	hrast	jasen i brijest	joha	tehničkog drva	grjeva	Ukupno	Procjenjena vrijednost
	k o m a d a	s t a b a l a					kub. metara	K			
1	64	238		24	3712	416					
2	1497	485		25	2799	180					
3	323	413		26	1790	271					
4	108	200		27	258	84					
5	40	35		28	2050	1421	747				
6	557	15		29	484	884	2066				
7	2225	461		30	3199	173					
8	2436	539		31	2296	223					
9	2017	327		32	855	1724	400				
10	2196	710		33	555	1198					
11	889	1001		34	6290	3852					
12	3243	1333		35	1167	310					
13	1589	1867		36	2550	308					
14	1951	789		37	171	82					
15	3090	849		38	1488						
16	1990	41		39	2541						
17	445	6		40	543						
18	2631	587		41	278						
19	1348	390		42	646	1218					
20	2678	974		43	5520						
21	1095	255		44	976						
22	2518	723		45	1132						
23	3370	400		46	2223						
							87247	13162	50409	598628	

Šuma je udaljena od željezničke stanice Sisak
od prilike 8—10 klm.

U Zagrebu, 12. studenoga 1912.

Prvostolni kaptol Zagrebački.

SADRŽAJ.

Strana

Šumske štete i šumsko-odštetni cjenici. Piše B. Kosović, kr.
zem. šum. nadzornik (svršetak)	453—482
Poučni izlet članova hrv.-slav. šumarskoga društva u šume
gradiške imovne občine cerničkoga vlastelinstva (svršetak).	482—489
Osobne viesti: Imenovanje	489
Sa šumarske akademije: Naredba kr. hrv. slav. dalm. zemalj.
vlade, odjela za bogoslovje i nastavu od 25. listopada
1912. broj 27277—1912. Odbor kluba hrvatskih šumar-
skih akademičara u Zagrebu. Akademsko društvo Hrvata
agronoma »Lipa«.	489—490
Različite viesti: Zaraza jelovih šuma. Podjeljenje podpora.	490
Oglaši. — Uspjesi dražbe stabala	490—496

Br. 12—3 Zlatna kolajna sa izložbe u Parizu 1900.

Neuhöfer i sin (Neuhöfer & Sohn)

c. kr. dvorski mehaničar

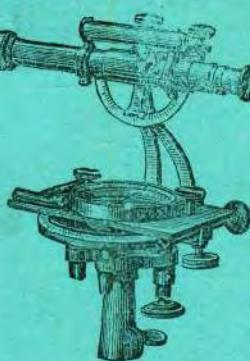
Beč, V. Hartmannogasse 5.

Izradjuje pod jamstvom izvrstne izrade i točne rektifikacije

Bonsolne strojeve

sa optičkom distanzijerom.

Mjerače stolove. Perspektiv ravnala.

Letve za nivelliranje. Šumarske bousole.

Promjerke

iz željeza i drva.

Mjeračke vrpce

iz platna ili očjela.

Planimetre itd. — Pantografe.

Brojne čekiće, aparate za prenasanje, crtala kao i sve vrsti matematičkih strojeva i mjerila.

Ilustrovani cjenici badava

Svi se popravci obavljaju najbolje i u najkraćem roku.

Sveudiljna zaliha
svih vrsti mjeračkih
strojeva i pomagala.

